

Tłumaczenie i korekta: Jarosław Czarniak, Marcin Ryś

SPIS TREŚCI

[...]

1. WPROWADZENIE

Europa Universalis: Cena władzy to gra planszowa, która kontynuuje wielkie dziedzictwo serii gier wideo *Europa Universalis* autorstwa Paradox Interactive. Ci z Was, którzy znają ktürąkolwiek z gier wideo, które ukazały się w ciągu ponad 20-letniej historii serii, prawdopodobnie natychmiast rozpoznają kilka koncepcji zawartych w grze planszowej. Znajomość gier wideo nie jest jednak wymagana, aby grać lub cieszyć się tą grą planszową.

Punktem rozpoczętym pierwszą erę gry *Europa Universalis: Cena władzy* jest rok 1444, tuż po bitwie pod Warną, w której Osmanowie odnieśli decydujące zwycięstwo nad połączonymi siłami chrześcijańskich krzyżowców. Europa wkrótce opuści Średniowiecze i wkroczy w epokę wczesnonowożytną. Świat ulegnie zmianom, jakich nie widziano nigdy wcześniej. Cywilizacje w różnych częściach globu nie będą już istnieć w oddzielnich sferach, z ograniczonym lub żadnym kontaktem ze światem zewnętrznym. Życie ludzi na całej planecie zostanie nieodwracalnie splecone w skomplikowaną globalną sieć polityki mocarstwowej, ekspansji imperialistycznej, kolonizacji, handlu i

wymiany kulturowej, a także wojen i epidemii o katastrofalnych skutkach.

W tym samym czasie nauka, filozofia polityczna i technologia zaczęły się rozwijać w tempie niespotykanym wcześniej w historii ludzkości. Miało to wpływ na działania wojskowe, formy rządów i instytucje religijne, a także na codzienne życie zwykłych ludzi, w sposób, którego nikt nie mógł przewidzieć w chwili, gdy wszystko to się zaczęło.

Podczas gdy niektóre państwa rozwijały w tym środowisku, a nawet wyrastały na pozycje globalnej dominacji, inne cywilizacje cierpiły i niemal całkowicie zanikały. Wiele z tego, co kolonialne i imperialistyczne potęgi tamtej epoki robiły w walce o chwałę i bogactwo, jest oczywiście bardzo problematyczne, gdy patrzymy się na to z dzisiejszej perspektywy. Znajomość wielu kluczowych wydarzeń i osiągnięć z tamtego okresu jest jednak zasadnicza dla zrozumienia, jak doszło do tego, że znajdujemy się tu i teraz.

W grze patrzymy na świat oczami ówczesnych potęg europejskich nie dlatego, że popieramy ich działania, ale

dlatego, że pomaga nam to zrozumieć niektóre z dokonanych przez nich wyborów. Być może dzięki temu będziemy mogli lepiej zrozumieć, jak i dlaczego pewne elementy historii potoczyły się w taki, a nie inny sposób, dając jednocześnie graczom swobodę w eksplorowaniu licznych scenariuszy „co by było, gdyby” tego okresu.

Dużo tematów do ujęcia, jak na zwykłą grę planszową. Jednak nie mamy zamiaru dokonywać symulacji tego wszystkiego. Gra nadal pozwala zanurzyć się w tym niezwykle interesującym okresie i poprowadzić wybraną przez siebie nację przez kawałek jej historii. Stawiając czoła wyzwaniom opartym na prawdziwych wydarzeniach historycznych z tamtych czasów, często będziesz musiał dokonywać trudnych wyborów i negocjować z przeciwnikami, aby twoje królestwo mogło się rozwijać.

Mamy nadzieję, że ta gra stanie się inspiracją dla ludzi do zgłębienia problemów tego okresu.

2. OMÓWIENIE GRY

Europa Universalis: Cena władzy to gra planszowa o budowaniu imperiów, podbojach, dyplomacji i eksploracji we wczesnej epoce nowożytniej. Każdy z graczy poprowadzi jeden z wielkich europejskich narodów do chwali lub upadku, w zależności od umiejętności podejmowania właściwych decyzji i zarządzania dostępymi zasobami.

Podczas gry gracze będą wykorzystywać Siłę Monarchii (始终坚持) i Dukaty (金) do wykonywania Akcji, takich jak budowanie sił zbrojnych, toczenie bitew, nawiązywanie stosunków dyplomatycznych i rozwijanie wewnętrznych mechanizmów swoich społeczeństw. Ważnym aspektem gry jest również zarządzanie stosunkami dyplomatycznymi z innymi graczami.

Niniejsza instrukcja zawiera zasady gry wieloosobowej. Zasady gry solo zostały omówione w osobnej instrukcji.

Rozpocznij grę, postępując zgodnie z instrukcjami w rozdziale 3 i wybranym scenariuszu. Zalecamy, abyś na początku skupił się na nauce zasad z rozdziałów 4-8.

Zasady z pozostałych rozdziałów będą przywoływanie w miarę potrzeb. Podczas pierwszej rozgrywki radzimy pominąć wszystkie zasady oznaczone jako "Zasady zaawansowane".

2.1 ZWYCIĘSTWO W GRZE

Zwycięzcą zostanie gracz, który zakończy grę z największą liczbą Prestiżu (威望). Istnieje wiele potencjalnych dróg prowadzących do zwycięstwa. Będziesz zdobywać Prestiż na różne sposoby (patrz str. 42), w zależności od tego, na czym skoncentrujesz swoje wysiłki.

Zdobywanie Prestiżu w trakcie gry

Gracze będą zdobywać Prestiż w trakcie gry za ukończenie Misji i osiągnięcie Kamieni Milowych, badanie Idei, wygrywanie Wojen itd. Wszystko to zostanie ujęte na Torze Prestiżu.

Punktacja końcowa

Punktacja końcowa rozpoczyna się po zakończeniu ostatniej rundy lub po spełnieniu określonych warunków scenariusza.

Na tym etapie wszyscy gracze zdobywają Prestiż za swoje Miasta i Wasali, stosunki Dyplomatyczne, kontrolę nad Kurią Papieską i Władzą cesarską (皇帝) oraz aktualną wartość Stabilności (稳定) (patrz str. 11).

2.2 UWAGI OGÓLNE

Limity żetonów

Generalnie, jeśli skończy się dany typ żetonu, musisz usunąć żeton z innego miejsca, aby móc umieścić nowy. Możesz wybrać, skąd zabrać ten żeton, ale można to zrobić tylko wtedy, gdy w Zasobach nie ma już żadnych żetonów tego typu. Wyjątki od tej zasady wymieniono poniżej:

Żetony, które nie mogą być ruszane

- Miasta
- żetony Wasali
- żetony Sojuszu
- żeton Krucjaty/Ekskomuniki
- jednostki Najemników
- żetony Religii używane dla Religii Państwowej
- jednostki Zbuntowane/NPR używane jako Jednostki Sojusznicze
- żetony Słabego Zdrowia na Postaciach

Kostki (Siła Monarchii, Wpływy itd.)

Każdy gracz ma do dyspozycji 30 kostek, które może wykorzystać na Siłę

Monarchii, Wpływy, Kolonistów, Kardynałów, ładunki użyć akcji na Kartach Eksponowanych oraz pokrycie pól dochodu w Prowincjach Okupowanych przez Wrogów. Kiedy graczy zabraknie kostek, może swobodnie wziąć jedną z nich z dowolnego miejsca poza polem Rzymskiego Kardynała, Zmienionego Celu Narodowego i kostkami użytymi do zakrycia pól dochodu na swoich Planszach Gracza.

Jednostki NPR

Jednostki NPR zawsze bronią się i najeżdżają z normalną siłą, nawet jeśli nie ma wystarczającej liczby Jednostek NPR, aby je reprezentować.

Żetony "Nieograniczone"

Niektóre żetony są uważane za nieograniczone. Jeśli miałyby się skończyć, znajdź inne obiekty, aby je zastąpić. Do tego typu należą: Dukaty, żetony Wojny i Rozejm, żetony Okupacji, żetony +1 ★ oraz żetony Identyfikacji.

Zaokrąglanie w góre

Przy dzieleniu liczb zawsze zaokrąglaj w góre, chyba że wyraźnie zaznaczono inaczej.

Formatowanie tekstu

Terminy (słowa kluczowe) w grze zapisuje się Wielkimi Literami. Akcje i Karty Akcji zawsze zapisuje się pogrubioną kursywą. Nazwy obszarów zapisuje się KAPITALIKAMI. Nazwy Królestw i przymiotniki odnoszące się do Królestw zawsze zapisuje się w ten sposób: >Francja i >francuski, >Austria i >austriacki, itd. Idee w grze są zawsze pisane kursywą i ujęte w cudzysłów, np. "Tolerancja".

IKONOGRAFIA I SKRÓTY

- ④ Dukaty
- ⑤ Siła Monarchii (kostka)
- ⑥ Siła Administracji (kostka)
- ⑦ Siła dyplomacji (kostka)
- ⑧ Siła militarna (kostka)
- ⑨ Miasto
- ⑩ żeton Wasala
- ⑪ żeton Sojuszu
- ⑫ żeton Aktywnego Sojusznika (A)
- ⑬ żeton Królewskiego Małżeństwa
- ⑭ żeton Spornej Sukcesji (M)
- ⑮ Wpływ (kostka)
- ⑯ żeton Roszczeń
- ⑰ żeton Kluczowy
- ⑱ KOLONISTA (kostka)
- ⑲ Kardynał (kostka)
- ⑳ kostka
- ㉑ Prestiż (także ㉒, ㉓, ㉔, itd.)

- ㉒ Stabilność
- ㉓ Siła Robocza
- ㉔ Siła Handlowa
- ㉕ Węzeł Handlowy
- ㉖ Władza cesarska
- ㉗ Nie HRE
- ㉘ żeton Słabego Zdrowia
- ㉙ żeton Odsetek
- ㉚ żeton DNPR
- ㉛ Symbol Buntu
- ㉜ żeton Protestant / Kontrreformowany
- ㉝ Obszar Pola Bitwy
- ㉞ Zbuntowana Jednostka
- ㉟ Zbuntowane Miasto
- ㉟ Niepokój
- ㉟ Siła Bota (kostka)
- ㉟ Karta Akcji Administracyjnej
- ㉟ Karta Akcji Dyplomatycznej

- ㉟ Karta Akcji Militarnej
- ㉟ Reakcja
- ㉟ Akcja Bitewna
- ㉟ Karta Eksponowana
- ㉟ Tajne Akcja

- CB Casus Belli
- DoW Deklaracja wojny
- CtA Wezwanie do broni
- MC Potencjał Militarny
- NC Potencjał Morski
- PR Królestwo gracza
- NPR Niezależne Królestwo
- DNPR Dynamiczne Niezależne Królestwo
- HRE Święte Cesarstwo Rzymskie

POJĘCIA ZWIĄZANE Z GRĄ

Niektóre z podstawowych pojęć gry zostały opisane w tym miejscu, aby można było się z nimi szybko zapoznać.

Prestiż (¶): Prestiż jest odpowiednikiem punktów zwycięstwa, a zdobywanie Prestiżu jest sposobem na wygranie gry. Ukończenie **Misji** i osiągnięcie **Kamieni Milowych** to skuteczny sposób na zdobycie Prestiżu. (Patrz str. 11 i 42.)

Sila Monarchii (Ω): Podstawowy zasób w grze. W istocie te kostki to punkty akcji, które gracze mogą wydawać na różne Akcje. Istnieją trzy rodzaje Sił Monarchii: **Administracyjna** (↙), **Diplomatyczna** (↗) i **Militarna** (↔). Gracz nie może trzymać na swojej planszy więcej niż 10Ω jednego rodzaju. (Patrz str. 19.)

Dukaty (¤): Waluta monetarna w grze i miara bogactwa Królestwa. Dukaty przydają się do rozbudowy sił zbrojnych i wielu innych rzeczy. (Patrz 'Ekonomia', str. 20).

Królestwo: Królestwo składa się ze wszystkich Prowincji, które mają taką samą flagę, Miasta (○) lub żeton DNPR. **Obszar** jest uważany za część Królestwa, jeśli zawiera Prowincje należące do tego Królestwa.

Odległe Królestwo to takie, którego **Stolica** znajduje się na Odległym Kontynencie (patrz str. 36).

Okupowane Prowincje nie są uważane za część Królestwa **Okupanta** ani **Prawowitego Właściciela** Królestwa (patrz str. 28).

PR: Każdy gracz zarządza swoim **Królestwem Gracza** (PR). (Patrz str. 19.)

NPR: Niezależne Królestwa to wszystkie niepodległe Królestwa, które nie są kontrolowane przez ludzkich graczy lub boty. **DNPR** to NPR, którego Prowincje są oznaczone żetonami DNPR (◻). (Patrz str. 35).

Prowincja: Prowincje są jednym z głównych źródeł dochodu i Sily Roboczej dla PR. (Patrz ① i ⑨ na stronie 4.)

Miasto (○): Miasta są umieszczane na planszy, aby oznaczyć **Posiadanie** lub **Kontrolę** nad Prowincjami. (Patrz str. 21).

Wasal: Królestwa Wasalne są podporządkowane ich **Suzerenowi**. Nie są niezależne i dlatego nie są uważane za NPR, ale nie są też uważane za część Królestwa Suzeren. PR nie mogą być Wasalami. Gracze umieszczają żetony Wasali (⌚) na wszystkich Prowincjach swoich Wasali. (Patrz str. 33).

Prowincja kluczowa: Prowincje Kluczowe Królestwa to te, na których tarczy widnieje jego flaga. Żetony Kluczowe (♥) i (○) są ważniejsze od flag. ♥ oznacza, że wszystkie Prowincje na jego obszarze są Prowincjami Kluczowymi właściciela ♥. Jeśli Prowincja PR nie jest jego Prowincją

Kluczową, może zostać **Wyzwolona**. (Patrz str. 21 i 37).

Wpływ (◆): Gracze mogą rozmieszczać swoje ◆ na planszy, aby utorować drogę dla Sojuszy, Małżeństw Królewskich, **Podporządkowania** i innych. (Patrz str. 32.)

Sojusz (❖): Sojusze mogą być bardzo przydatne, gdy pojawia się niebezpieczeństwo Wojny. Sojusze mogą być zawierane zarówno z NPR jak i innymi PR. (Patrz str. 32.)

Małżeństwa Królewskie (⊗): Małżeństwa Królewskie wzmacniają więzi i zapewniają ciekawe możliwości dyplomatyczne. (Patrz str. 32).

Wojna: Jest prawdopodobne, że gracze będą toczyć Wojny z NPR-ami lub innymi PR-ami. Są to skomplikowane wydarzenia, ale mogą być skutecznym narzędziem, jeśli są dobrze zaplanowane. (Patrz str. 22 i 36).

Deklaracja Wojny (DoW): Aby rozpocząć Wojnę, musisz ją wypowiedzieć innemu Królestwu. Zanim to zrobisz, możesz chcieć mieć **Roszczenie** (█) lub inne **Casus Belli** ("uzasadnienie dla wojny"). (Patrz str. 22).

Jednostki Militarne: Jednostki Lądowe są zazwyczaj Rekrutowane z Dostępnej **Sily Roboczej** (★) i są wykorzystywane najbardziej efektywnie, gdy są zorganizowane w **Armie**. Możesz wydawać Siłę Militarną, aby ruszać Armię, toczyć **Bitwy Lądowe** i **Oblegać** Prowincje. **Statki** mogą być używane do **Bitew Morskich**, Ochrony Handlu, transportu Jednostek Lądowych i nie tylko. (Patrz str. 24).

Potencjał Morski i Militarny (NC/MC): Są to miary określające ilość Jednostek i Statków, jakie dane Królestwo może wystawić na danym Obszarze lub w danej Strefie Morskiej. MC danego Królestwa na danym Obszarze jest równe łącznej Wartości Podatkowej wszystkich jego Prowincji znajdujących się na tym Obszarze i przylegających do niego, podczas gdy NC jest równe liczbie Portów, które dane Królestwo posiada w danej Strefie Morskiej. (Patrz str. 22).

Handel: Aktywnie prowadzony Handel, może zapewnić wielkie bogactwo nawet mniejszym Królestwom. Dochód z Handlu jest zbierany poprzez **Kupców** w **Węzłach Handlowych** rozmieszczonych na planszy (patrz ⑭ i ⑯, str. 4). (Patrz str. 15 i 34).

Akcje i Karty Akcji: Gracze mogą wykonywać szereg **Akcji Podstawowych**. Są też Karty Akcji (po jednej talii dla każdego typu Siła Monarchii), które mogą być zagrywane jako Akcje. Większość Akcji ma swój ♪ koszt. Akcje są nazwane **pogrubioną kursywą**. (Patrz "Akcje Podstawowe", str. 12 i "Karty Akcji", str. 18).

Przywódcy i Doradcy: Na każdej Karcie Akcji oraz na większości wydarzeń specyficznych dla Królestw na dole karty znajduje się postać. Doradcy (kwadratowy portret) mogą być mianowani w celu uzyskania premii do Sily Monarchii, a Przywódcy (okrągły portret) mogą służyć jako **Generalowie**, **Admirałowie** lub **Władcy**. (Patrz str. 19.)

Wydarzenia: Dla każdej Ery gry dostępna jest jedna talia Kart Wydarzeń. Są to Ery Odkryć (I), Reformacji (II), Absolutyzmu (III) i Rewolucji (IV, tylko edycja Deluxe / rozszerzenie *Fate of Empires*). W każdej Rundzie zostanie rozegrana określona liczba Wydarzeń, które zaczną obowiązywać. Talie Wydarzeń dyktują przepływy czasu i często decydują o tym, kiedy gra się zakończy. (Patrz str. 39).

Idee: Idee reprezentują ulepszenia technologii, które wpływają na to, co możesz zrobić w grze. (Patrz str. 21.)

Stabilność (✚): Wszystkie PR mają wartość Stabilności, która waha się od -3 do +3. Stabilność wpływa na Dochód, Niepokój i Siłę Monarchii. Stabilność może również wpływać na niektóre efekty Wydarzeń. (Patrz str. 20.)

Niepokój (✗): Niepokoje w dwóch Prowincjach mogą spowodować utratę Dukatów, Sily Roboczej lub Sily Monarchii, a także spowodować, że te Prowincje zostaną zajęte przez **Buntowników**. (Patrz str. 37.)

Święte Cesarstwo Rzymskie (HRE): HRE to konfederacja, w skład której wchodzi wiele państw niemieckich i północnowłoskich. Choć są one w dużej mierze autonomiczne, nominalnie wszystkie podlegają jednemu **Cesarowi**. Bycie Cesarzem wiąże się z pewnymi korzyściami i obowiązkami. Miarą władz Cesarza nad państwami członkowskimi jest wartość **Władzy Cesarskiej** (✿). (Patrz str. 43).

Kuria Papieska: Katolickie PR mogą rywalizować o kontrolę nad największą liczbą **Kardynałów** (✚) w Kurii Papieskiej, aby uzyskać pewne bonusy. (Patrz str. 45.)

WAŻNE TERMINY

Sąsiedztwo: Prowincja, Jednostka lub żeton są uważane za sąsiadujące z Obszarem, na którym się znajdują oraz ze wszystkimi Obszarami, które mają z nim wspólną granicę. Uważa się również, że sąsiaduje ze wszystkimi Prowincjami w każdym z tych Obszarów.

Prowincja Nadbrzeżna (Port) jest także uważana za sąsiadującą ze wszystkimi innymi Portami znajdującymi się naprzeciwko tej samej Strefy Morskiej (Stref Morskich); ze wszystkimi Obszarami, na których znajdują się takie Porty; oraz ze wszystkimi Strefami Morskimi, do których przylega.

Obszary/Strefy Morskie uważa się za sąsiadujące ze wszystkimi innymi Obszarami i Strefami Morskimi, z którymi mają wspólną granicę. Obszary Przybrzeżne z Portami zwróconymi w stronę tej samej Strefy Morskiej sąsiadują ze sobą.

Królestwo sąsiaduje ze wszystkim, z czym sąsiadują jej Prowincje. Wasale nie zapewniają sąsiedztwa dla swojego Suzerena.

Posiadanie: Kiedy w zasadach jest mowa o Posiadaniu Prowincji, oznacza to Prowincje, na których masz i na których nie ma żetonu , , wrogiego lub żetonu Okupacji.

Kontrola/Okupacja: Prowincje są kontrolowane przez ich Prawowitych Właścicieli, chyba że są Okupowane przez Buntowników lub Wrogów, wtedy są kontrolowane przez Okupanta (patrz str. 28).

Przyjazne, Neutralne i Wrogie: Armie, Jednostki, Prowincje lub Porty Kontrolowane przez ciebie, twojego Wasala lub Sojusznika są określane jako **Przyjazne**. Przyjazne Obszary to takie, na których znajdują się jakieś Przyjazne Prowincje.

Wrogie odnosi się do rzeczy Kontrolowanych przez Buntowników (Wrogich dla wszystkich PR) lub przez Królestwa będące z tobą w stanie Wojny (w tym ich Wasali i Aktywnych Sojuszników). Wrogie Królestwa i ich Jednostki są również nazywane **Wrogami**.

Obszar, na którym znajdują się Wrogie Jednostki lub Prowincje, jest uważany za Obszar Wrogi (a więc nie jest Obszarem Przyjaznym). Strefa Morska jest uważana za Wrogą, jeśli zawiera jakiekolwiek Wrogie Statki, lub jeśli jest zwrocona w stronę Wrogich Portów NPR i nie zawiera żadnych Statków z Królestw będących w stanie Wojny z Właścicielami tych Portów.

Neutralny odnosi się do rzeczy, które nie są ani Przyjazne, ani Wrogie.

Przeciwnik: Termin ten odnosi się do innych graczy w grze: ludzi i botów.

Rozmieszczone: Jednostki Militarne i Statki znajdujące się na planszy, w Armii lub Flocie, są uważane za Rozmieszczone.

Ty: Użycie słowa "ty" w zasadach zawsze odnosi się do Aktywnego Gracza, kiedy jest używane w kontekście Akcji i Wydarzeń.

PLANSZA GRY

Plansza Gry jest centralnym elementem gry i to na niej rozgrywa się większość akcji. Duża Mapa Główna podzielona jest na **Obszary** ① i **Strefy Morskie** ②, podczas gdy **Odległe Kontynenty** ③ wyglądają nieco inaczej. Na **Planszy Odległych Kontynentów** znajduje się również Tor Prestiżu ④.

Obszary ① na Mapie Głównej są oddzielone od innych Obszarów białą ramką, a od Stref Morskich ciemnoniebieską linią brzegową.

Granice Góρ ⑤ są oznaczone wzorem z czarnych trójkątów. Niektóre Obszary obejmują wyspy, a ich granice są oznaczone niebieskimi przerywanymi liniami ⑥ i pokrywają się ze Strefami Morskimi.

Obszary to, między innymi, miejsca, w których trzymasz i ruszasz swoje Jednostki Militarne (patrz "Ruch", str. 25).

Religia danego Obszaru jest pokazana na jego **polu Religii**. Niektóre pola mają zastosowanie do więcej niż jednego Obszaru ⑦. Religia Obszaru może się zmienić w trakcie gry.

Strefy morskie ② to fragmenty oceanów i mórz, które mogą zajmować tylko Statki. Jednostki Lądowe mogą przemierzać Strefy Morskie tylko przy użyciu Transportu Morskiego. Galery mogą przebywać tylko w Strefach Morskich oznaczonych symbolem * lub †. Więcej o Ruchu Morskim na s. 25.

Nazwy Obszarów i Stref Morskich zawsze piszemy wielkimi literami, np. SAKSONIA, JUTLANDIA, MORZE BAŁTYCKIE itd.

Obszar może zawierać wiele różnych **Prowincji** należących do jednego lub kilku Królestw. **Małe** ⑧ i **Duże Prowincje** ⑨ mają **Wartość Podatkową** odpowiednio 1 i 2. Każda Prowincja jest przedstawiona jako tarcza z flagą swojego Królestwa. Nazwy **Stolic** ⑩ są podkreślane.

Prowincje **Królestw Wasalnych** ⑪ mają małą wersję flagi swojego Suzerena u dołu swojej własnej flagi.

Prowincje Nadbrzeżne są określane jako **Porty** ( ) ⑫. Porty działają także jako miejsca, ( ) których mogą wpływać Przyjazne Statki. **Duże Porty** ( ) liczą się jako 2 Porty dla wszystkich ( ) w.

Prowincje Wyspiarskie ⑬ mają niebieskie symbole Portów i mogą być Oblegane tylko wtedy, gdy w sąsiedniej Strefie Morskiej znajdują się jakiekolwiek Twoje Statki.

Prowincje **Głównych Mocarstw** (wymienione w Broszurze Scenariuszy) w grze mają złote ramki i flagi w nasyconych kolorach, podczas gdy pozostałe Królestwa mają jaśniejsze flagi w srebrnych ramkach. Większość Stref Morskich sąsiaduje z 1-2 **Morskimi Węzłami Handlowymi** ⑭ i zawiera 2-3 pola **Ochrony Handlu** ⑮. Obszary mogą

Plansza Odległych Kontynentów

zawierać **Lądowe Węzły Handlowe** ⑯. **Złote Prowincje** ⑰ oznaczone ikoną Złota wchodzą w interakcję z niektórymi Wydarzeniami, a także pojawiają się na Złotych Kartach Handlu. (Więcej informacji na ten temat znajduje się w części "Handel" na s. 34).

Odległe Kontynenty ③ są przedstawione w osobnych polach, w mniejszej skali niż plansza Mapy Głównej.

Prowincje na Odległych Kontynentach nazywane są **Odległymi Prowincjami** ⑯; każda z nich jest także osobnym Obszarem, połączonym z sąsiednimi Obszarami białymi liniami.

Niektóre słabo zaludnione Obszary na Odległych Kontynentach nie zawierają Prowincji. Obszary te są oznaczone liczbą w okręgu i nazywane są **Terytoriami** ⑯. Terytoria mogą być Kolonizowane (patrz str. 14).

PLANSZA GRY

Plansza Europy Zachodniej

Prowincje Nadbrzeżne również posiadają Porty na Odległych Kontynentach, ale wiele z nich jest wyszarzonych i oznaczonych jako **Porty Nieaktywne** 20, dopóki nie zostaną zasiedlone przez 0/0/0.

Wszystkie Strefy Morskie na Odległych Kontynentach są powiązane (poprzez pasujące litery) 21 z jedną lub więcej Strefami Morskimi na Mapie Głównej lub na innych Odległych Kontynentach.

Połączenia lądowe 22 z innymi mapami zawierają nazwę Obszaru, z którym się łączą.

Obszary/Strefy Morskie po obu stronach takiego połączenia są uważane za sąsiadujące.

Na lewej krawędzi planszy Europy Zachodniej znajduje się **Pula Kolonistów** 23, służąca do umieszczania Kolonistów (1).

W sercu Europy leży Święte Cesarstwo Rzymskie (HRE) z licznymi państwami członkowskimi. To, co znajduje się po żółtej stronie kropkowanej **granicy HRE** 24, znajduje się wewnątrz HRE; to, co znajduje się po czerwonej stronie tej granicy, znajduje się poza nim. Niektóre obszary w obrębie HRE są

określane jako **Obszary Elektorskie** 25 i są oznaczone orłami cesarskimi.

OSOBLIWOŚCI MAPY

- Nienazwane "Obszary" przy dolnej krawędzi Mapy Głównej to pustynie nie do przebycia 26.
- Strefa Morska 27 WYBRZEŻA AFRYKI WSCHODNIEJ sąsiaduje z Oceanem Indyjskim 28.
- Adal i Górnego Egiptu 18, na mapie AFRYKI, są zwrócone w stronę Strefy Morskiej OCEANU INDYJSKIEGO na mapie INDII I ARABII.
- Zatoka Hudsona, na mapie AMERYKI, zwrócona jest w stronę PÓŁNOCNO-ZACHODNIEGO ATLANTYKU.
- Aby Statki mogły przekroczyć jedno z połączeń G, H lub I 28, w dowolnym kierunku, pomiędzy mapami AMERYKI i DALEKIEGO WSCHODU, należy zapłacić dodatkowe, wybrane przez siebie 29.
- PERM 29 nie jest uważany za sąsiadujący z POMORAMI. Oddziela je WOŁOGDA.
- Mamlukowie mają Prowincję na mapie AFRYKI 18 oraz Wasala na mapie INDII I ARABII.
- Kazań ma jedną Prowincję w Obszarze KAZANIA i jedną na mapie AZJI PÓŁNOCNEJ I ŚRODKOWEJ.
- Maghreb 28 i Aleppo 28 znajdują się na nieprzebytych pustyniach 26 na mapie. Węzeł Handlowy jest uważany za sąsiadujący ze wszystkimi nazwanymi Obszarami, które mają wspólną granicę z pustynią, na której się znajduje.
- Kluczowe Prowincje >Holenderskie 30 (str. 3) są oznaczone flagą >Holandii "za" flagą głównej Prowincji.
- Rzym 31 jest otoczony biretem Kardynalskim, który wskazuje, że zyskujesz 2 na polu Rzymu w Kurii Papieskiej (str. 46) poprzez Kontrolowanie Rzymu lub Sojusz z > Państwami Papieskimi. Krucyfiks przypomina, że Religią Państwową > Państw Papieskich zawsze będzie Katolicyzm.

Plansza Europy Wschodniej (tylko edycja Deluxe)

3. PRZYGOTOWANIE GRY

Na początku gry ustalcie Królestwa Graczy i ich przygotowanie, wybierając scenariusz z Broszury Scenariuszy.

1 Umieść planszę gry w centralnym miejscu i umieść **Plansze Graczy** wokół planszy w kolejności opisanej w wybranym scenariuszu. Przedstawiona na ilustracji konfiguracja dotyczy scenariusza dla 6 graczy - 1444.

Potasuj osobno każdą z **talii Kart Akcji** (C) i umieść je z boku planszy; zostaw miejsce na stos kart odrzuconych dla każdej z talii.

Posortuj **Talię Handlu** zgodnie z wybranym scenariuszem, a następnie potasuj ją i umieść przy krawędzi planszy.

Rozłożcie **Talię Wydarzeń** (E) zgodnie z wybranym scenariuszem. Wylosujcie Karty Wydarzeń w liczbie o 1 większej niż liczba graczy (chyba że scenariusz mówi inaczej). Umieśćcie je w widocznym miejscu - 3 pierwsze karty odkryte, a pozostałe zakryte.

Potasujcie **Kamienie Milowe** (F) dla pierwszej Ery, która będzie rozgrywana i umieśćcie po 1 karcie z każdej talii w odpowiednim obszarze.

Umieść 3 Podstawowe **Idee** (zielone tło) obok siebie na stole. Odbóż na bok wszystkie Idee oznaczone numerem Ery wyższym niż pierwsza Ery wybranego przez Ciebie scenariusza. Potasuj pozostałe Idee według rodzaju. Wylosuj po 2 karty z każdej talii i umieść je obok Podstawowych Idei, tworząc siatkę 3 x 3.

Położcie **Planszę Statusu** (H) obok planszy i umieśćcie na niej żetony Kardynałów (K) i Władzy Cesarskiej (E) zgodnie z ustawieniami scenariusza. Umieśćcie znaczniki Statusu Rundy wszystkich graczy w polu „nie podjęte Wydarzenie” („Event not Taken”).

Tacka z zasobami zawierająca Dukaty (d), Jednostki Najemników (F), itd. jest określana jako **Zasoby Ogólne** (O); umieść ją obok planszy.

2 Daj każdemu z graczy tarcę ze wszystkimi Jednostkami i żetonami w kolorze gracza, a następnie położ ich znaczniki Prestiżu (P) na **Torze Prestiżu**.

Każdy gracz powinien umieścić swój Znacznik Stabilności na wartości 0 na swoim **Torze Stabilności** **K**, a także umieścić 20 małych i 8 dużych na polach (po 1 na każdym polu) na swoim **Torze miast** **L**.

Następnie każdy gracz powinien umieścić 1 ♀ na pierwszym miejscu swojego **Toru Wasali** M oraz 2 ♀ na każdym kolejnym polu toru.

Jeśli scenariusz nie stanowi inaczej, każdy gracz umieszcza teraz po 3 ♫ w

każdej ze swojej puli Sily Monarchii **N**, a następnie umieszcza 15 **d** w swoim Skarbcu **O**.

3 Każdy z graczy otrzymuje Kartę Przygotowania swojego Królestwa (P) lub wykorzystuje informacje z scenariusza, w którym znajdują się początkowe Prowincje (Duże Prowincje są oznaczone literą "L") oraz rozpoczynającego Władcę.

Następnie gracze powinni ustawić swoje Królestwa zgodnie z tymi wytycznymi, biorąc z Toru Miasta na swojej Planszy Gracza i dodając Małe i Duże , a także , jak wskazano. i są zawsze brane z najniżej ponumerowanych pól (od lewej do prawej). Następnie każdy gracz dodaje do swoich **Dostępnych**   liczbę Jednostek równą sumie pokazanej na jego Torach Miasta i Wasali (plus wartość dla Cesarza).

ZDostępnych
należy przydzielić Jednostki do Armii startowych wymienionych w swoim rozstawieniu. Umieść figurki startowych Armii i Flot na Obszarach startowych ⑩, a niewykorzystane Armie i Floty na odpowiadających im planszach. Umieść startowe Statki na polach Ochrony Handlu w wymienionych Strefach Morskich lub na planszy Floty ⑯.

Gracze powinni także dodać (W), **Kupców** (X), i (Y) na planszy mapy w podany sposób oraz umieścić odpowiedni żeton Religii na polu Religii Państwowej na Planszy Gracza.

Kiedy te czynności zostaną zakończone, gracze powinni wsunąć swoich rozpoczynających Władców pod pole ⑦ na swoich Planszach Gracza, upewniając się, że odpowiedni Władca jest zwrócony awersem do góry.

4 Ten krok zastępuje Fazę Dobierania Kart z pierwszej Rundy. Każdy z graczy, w kolejności Tur, dobiera po 1 karcie z każdej z talii Kart Akcji oraz kolejne 3 dowolne Karty Akcji.

Gracze mogą następnie Mianować dowolnych **Doradców** i **Przywódców** z tych kart, płacąc koszty wynajmu pokazane w ich prawych dolnych rogach.

Następnie każdy gracz może, bez ponoszenia kosztów, trzymać na ręce do 4

Kart Akcji, odrzucając je w razie potrzeby. (Uwaga: limit wielkości ręki na koniec Fazy 5 wynosi 5 Kart Akcji).

Na koniec rozdaj **Karty Misji** zgodnie z instrukcjami ze scenariusza. Domyślnie każdy z graczy wybiera w tajemnicy 2 zielone Misje Początkowe ze swojej Talii Misji, które zatrzymuje na ręce, a resztę odkłada na później.

4. KOLEJNOŚĆ ROZGRYWKI

Gra podzielona jest na Ery, z których każda składa się z 4 Rund. Każda Runda podzielona jest na 5 Faz:

1. Faza Dobierania Kart

- A. Odsłoń Wydarzenia
- B. Dobierz Karty Akcji
- C. Zapłać, aby zatrzymać Karty Akcji
- D. Wybierz/Wymień Misje

2. Faza Akcji

Gracze wykonują kolejno po 1 Akcji, aż do momentu, gdy wszyscy gracze Spasują.

3. Faza Pokoju i Buntów

- A. Usuń Casus Belli i Rozejmy
- B. Inwazje NPR
- C. Buntownicy Oblęgają lub Ruszają się
- D. Postanowienia Pokojowe
- E. Karny Prestiż
- F. Bezkrólewie
- G. Niepokoje Religijne
- H. Otrzymaj/Usuń Niepokój
- I. Rzuć Kością Buntowników

4. Faza Dochodu i Utrzymania

- A. Redukcja Kosztów
- B. Zebranie Dochodu minus Koszty
- C. Korupcja
- D. Zebranie Sily Monarchii
- E. Zdobycie Prestiżu

5. Faza Porządków

- A. Aktualizacja i Odświeżenie
- B. Czyszczanie Plansz oraz Planszy Statusu
- C. Odrzuć karty, aby mieć ich maksymalnie 5 na ręce
- D. Procedura zakończenia Ery

4.1 FAZA 1: DOBIERANIE KART

A. Odsłoń Wydarzenia

Dobierz Karty Wydarzeń zgodnie z wybranym scenariuszem (zwykle równe liczbie graczy plus 1) z wierchu Tali Wydarzeń i umieść je w zakryte w wyznaczonym miejscu obok Tali Wydarzeń. Następnie odwróć 3 pierwsze 3 karty awersem do góry.

B. Dobierz Karty Akcji

Następnie w kolejności Tury, każdy z graczy dobiera 3 karty Akcji, w dowolnej kombinacji, z dowolnej z 3 Tali Kart Akcji (Administracji, Dyplomacji lub Militarnej). Gracze mogą dobierać karty pojedynczo i powinni zachować te karty w tajemnicy przed swoimi Przeciwnikami.

C. Zapłać, aby zatrzymać Karty Akcji

Gracze muszą zapłacić 2 Ⓛ za każdą dobraną kartę, którą chcą zatrzymać. Wszystkie dobrane karty, za które nie

zapłacono, muszą zostać odrzucone.

D. Wybierz/Wymień Misje

Podczas tego kroku każdy gracz, który ma na ręce mniej niż 2 Misje, może wybrać nowe Misje (maksymalnie 2 na ręce). Wszyscy gracze mogą również wymienić aktualnie posiadane Misje.

4.2 FAZA 2: AKCJE

W tej fazie gracze wykonują swoje Tury w kolejności zgodnej z ruchem wskazówek zegara, zaczynając od gracza, który posiada żeton Pierwszego Gracza (zazwyczaj jest to gracz, który pierwszy spasował w poprzedniej Rundzie). Scenariusz także wskazuje kto zostaje początkowym Pierwszym Graczem.

Przebieg Tury

W swojej Turze Aktywny Gracz może zdecydować się na wykonanie Akcji Podstawowej lub zagranie Karty Akcji z ręki. Większość Akcji ma koszt Sily Monarchii, który musi być zapłacony za pomocą Ⓛ odpowiedniego typu. Akcje Podstawowe są wymienione poniżej oraz na Pomocach Gracza, a szczegółowo wyjaśnione w rozdiale o Akcjach Podstawowych (str. 12).

Istnieje 5 Pomniejszych Akcji, które mogą być wykonane bez wykorzystania Tury. Mogą one być wykonywane jako dodatek do każdej innej Akcji, a czasem nawet podczas Tury innego gracza. Gracz nie może wykonać w swojej Turze wyłącznie Pomniejszej Akcji, musi wykonać także inną Akcję.

Wybranie Wydarzenia

Każdy gracz musi dokładnie raz wykonać Akcję Wydarzenia podczas Fazy Akcji, ale może wybrać, kiedy to zrobi; gracz nie może Spasować, jeśli nie wykonał tej Akcji.

Kiedy gracz podejmuje swoją Akcję Wydarzenia, musi przesunąć swój znaczek Statusu Rundy na pole „Wydarzenie Wybrane” („Event Taken”) na Planszy Statusu.

Niewybrane Wydarzenie

Po tym, jak wszyscy gracze wybiorą Wydarzenie, dolny rząd symboli na każdym niewybranym Wydarzeniu zostanie rozstrzygnięty, ale treść Wydarzenia nie zacznie działać (patrz str. 40).

Spasowanie

Gracz, który pierwszy Spasuje, natychmiast pobiera 5 Ⓛ z Zasobów Ogólnych i umieszcza swój znaczek Statusu Rundy na polu „Spasował jako Pierwszy” („Has Passed-1st”) na Planszy Statusu. Otrzymuje także żeton Pierwszego Gracza na końcu Rundy. Jeśli obecny Pierwszy Gracz jest także pierwszym, który Spasował, żeton Pierwszego Gracza trafia do gracza, Spasował jako drugi. W zależności od liczby graczy, także drugi, trzeci i czwarty gracz, po Spasowaniu, mogą otrzymać Dukaty; patrz tabela poniżej.

Spasowanie kończy Turę. Gracz może wykonać Pomniejsze Akcje w tej samej Turze, w której Spasował.

Gracz, który Spasował, nie może ju

podejmować żadnych Akcji w tej Rundzie.

Nikt nie może Wypowiedzieć Wojny graczowi, który Spasował, ani jego Sojusznikom NPR.

Liczba graczy	3	4-5	6
1-szy pasujący	5 Ⓛ	5 Ⓛ	5 Ⓛ
2-gi pasujący	2 Ⓛ	3 Ⓛ	3 Ⓛ
3-ci pasujący	-	2 Ⓛ	2 Ⓛ
4-ty pasujący	-	-	1 Ⓛ

Inicjowanie końca Fazy Akcji

Kiedy nie ma już graczy uprawnionych do otrzymania Dukatów za Spasowanie, każdy z pozostałych graczy może wykonać jeszcze 1 dowolną Akcję. Dla każdego gracza, który Wybrał wcześniej jakieś Wydarzenie, jest to jego ostatnia Tura.

Następnie, jeśli któryś z graczy nie Wybrał jeszcze żadnego Wydarzenia w tej Rundzie, musi wykonać ostatnią Turę, aby wykonać swoją Akcję Wydarzenia.

Kiedy gracz wykona swoją ostatnią Turę, uznaje się, że Spasował.

Akcje Podstawowe
Akcje Ogólne
Wydarzenie (obowiązkowe)
Dyplomacja między graczami
Badanie Idei (koszt podany na karcie Idei)
Zmiana Religii Państwowej
Zmiana Celu Narodowego
Eksploracja (1 Ⓛ + 1 Ⓛ)
Pomniejsze Akcje (nie wymagają Tury)
Weź/Splać Pożyczkę -
Mianuj Doradcę/Lidera -
Wezwanie do broni (0-2 Ⓛ na 1 Ⓛ) -
Odnowienie Sily Roboczej (1 Ⓛ na 3 Ⓛ)
Zerwanie więzni
Akcje Administracyjne
Zwiększenie Stabilności (5 Ⓛ +/- aktualne Ⓛ)
Konwersja religijna Obszaru (2 Ⓛ + 3 Ⓛ)
Kolonizacja (4 Ⓛ/3 Ⓛ)
Akcje Dyplomatyczne
Wpływ (1 Ⓛ lub 3 Ⓛ za żeton)
Zawiązanie Sojuszu (1-3 Ⓛ)
Sfabrykuj roszczenia (2 Ⓛ za 1 Ⓛ) -
Handel (1 Ⓛ)
Akcje Militarne
Wypowiedzenie Wojny (1 Ⓛ)
Aktywacja Jednostek (1 Ⓛ)
Rekrutacja (1 Ⓛ + X Ⓛ)
Stłumienie Niepokojów (1 Ⓛ na Prowincję)

4.3 FAZA 3: POKÓJ I BUNTY

Gdy wszyscy gracze Spasują, rozpoczyna się Faza „Pokój i Bunt”. Wykonaj kolejno poniższe kroki:

A. Usuń Casus Belli i Rozejmy

Usuń z planszy wszystkie żetony CB i Rozejmów. Gracz usuwający CB traci 2 Ⓛ, jeśli nie jest w stanie Wojny z Królestwem, z którego jest usuwany.

B. Inwazje NPR

Jeśli NPR, nie będący Aktywnym Sojusznikiem, jest w stanie Wojny z jakimkolwiek PR, a żaden z Obszarów, na których ten NPR Kontroluje Prowincje, nie zawiera Jednostek Wrogich temu NPR, PR może stanąć w obliczu Inwazji z tego NPR. Rozstrzygnij to zgodnie z krokami opisanymi na stronie 36.

C. Buntownicy Oblegają lub Ruszają się

Wykonaj ten krok, jeśli na planszy znajdują się jakieś Jednostki Buntowników (■). Rozpatruj Obszary w kolejności od największej do najmniejszej liczby ■ (remisy rozpatruj alfabetycznie).

- **Dla Obszarów, na których są zarówno ■ jak i ✕:** ■ w każdym takim Obszarze Oblegają teraz wszystkie które mogą ○/❖ z ✕. Każdy ■ ma Siłę Oblżenia równą 1 (patrz str. 37). Jeśli to możliwe, ■ najpierw Oblegają Duże Prowincje (w przeciwnym razie wybierają alfabetycznie).

▷ **Prowincje Kluczowe:** Umieść Zbuntowane Miasto (●) na ○ Właściciela i zakryj skrajne, prawe wolne pole na jego Torze Miasta (używając □).

▷ **Prowincje Nie-Kluczowe zostają Wyzwolone** (patrz str. 37): Właściciele muszą przenieść ○/❖ na swoją Planszę Gracza i umieścić żeton CB na nowym Właścicielu Prowincji.

- **Za każdy Obszar z ■ ale bez ✕:**

1. Rusz wszystkie oprócz 1 ■ do sąsiadującego lądowo Obszaru z ✕, jeśli taki istnieje (preferowany jest Obszar z największą liczbą ✕, następnie z największą liczbą PR ○, a potem alfabetycznie). ■ nie może ruszyć się do Obszaru, w którym Jednostki Lądowe PR mają przewagę liczbową.
2. Rozstrzygnij natychmiast Bitwę, jeśli na tym Obszarze znajdują się jakieśkolwiek Jednostki Lądowe PR, zgodnie z normalnymi zasadami dla Buntowników (patrz str. 37). Buntownicy nie walczą z innymi Jednostkami Buntowników.
3. Jeśli nie było żadnych legalnych sąsiadujących Obszarów, do których można by ruszyć, usuń 1 ■.

D. Postanowienia Pokojowe

Ten krok ma miejsce tylko wtedy, gdy trwają jakieś Wojny. Wszystkie zostaną rozstrzygnięte zgodnie z sekwencją opisaną w rozdziale 10.1 (patrz str. 29), a streszczoną tutaj:

1. W kolejności Tury rozstrzygnij wszystkie Wojny, w których spełnione zostały wymagania **Automatycznego Białego Pokoju**.
2. W kolejności Tury, rozstrzygnij wszystkie Wojny, w których PR osiągnęła **Całkowite Zwycięstwo**.
3. Następnie, w kolejności Tury, rozstrzygnij **Częściowe Zwycięstwa i Nierozstrzygnięte Wojny**. Każdy gracz

musi rozstrzygnąć wszystkie Wojny, które chce (i może) rozstrzygnąć, zanim kolejka przejdzie do następnego gracza.

4. Na koniec należy zająć się **Konsekwencjami** (wojny), zwracając wszystkie Jednostki Lądowe na Obszarach Neutralnych do Królestw ich Właścicieli oraz odwracając wszystkie ■ na stronę ✕ we wszystkich PR, które są teraz w stanie Pokoju.

E. Karny Prestiż

• **Sporna Sukcesja:** Odwróć wszystkie ■, które nadal znajdują się na stronie ✕. Każdy gracz traci 3 za każde odwrócone ■. Gracz może uniknąć tej kary, jeśli jest jedynym PR, który ma ✕ na Królestwie z ■, a także ma najwięcej □ (min. 2 □) w tym Królestwie, o ile jest to NPR.

• **Okupowane Miasta:** Gracze, którzy mają teraz ○ Okupowane przez Wrogów lub Buntowników, tracą □ równe ich Wartości Podatkowej (maks. 5).

F. Bezkrólewie

Gracze z Bezkrólewiem (brak Władcy) tracą 1 ■ i muszą odwrócić ■ w swoim Królestwie, aby odsłonić stronę z ■.

G. Niepokoje Religijne

• Gracze, u których nastąpiły Niepokoje Religijne (Religia inna niż ich Religia Państwowa) w któremkolwiek z Obszarów, muszą dodać ✕ do jednego ze swoich ○ (odwrócić dysk, aby odkryć ✕) w każdym dotkniętym Obszarze.

• Gracze, którzy mają ○ w któremkolwiek z Obszarów z Religią inną niż ich Religia Państwowa, muszą w jednym dotkniętym Obszarze usunąć 1 ○ albo dodać ✕ do 1 ze swoich ○.

H. Otrzymaj/Usuń Niepokój

1. **Gracze wciąż będący w stanie Wojny** muszą dodać ✕ do 2 swoich ○.

2. **Gracze z -2■ lub niższym** muszą dodać ✕ do 1 ze swoich ○.

3. **Gracze z +2■ lub wyższym** mogą usunąć ✕ z 1 ze swoich Prowincji (odwrócić dysk, aby odsłonić tarczę).

I. Rzuć Kością Buntowników

Każdy gracz musi rzucić Kością Buntowników za każdą swoje ○ lub ■ z ✕.

Kości Buntowników są rzucane za każdy Obszar. Możliwe wyniki rzutów tymi kości mi zostały opisane na stronie 37.

Przykład: Podczas Fazy Akcji >Kastylia nie była w stanie rozprawić się z Buntownikami w LEON. W Fazie Pokój i Bunt, Krok C, 2 ■ Oblegają 2 Prowincje z ✕ (Galicia i Badajoz). Ponieważ obie są Kluczowymi Prowincjami >Kastylii, ○ jest umieszczane na ○ >Kastylii, podczas gdy >Kastylia musi zakryć 2 pola na swoim Torze Miasta przy użyciu □. W kroku E >Kastylia traci 2, ponieważ 2 z jej ○ są Okupowane przez Buntowników.

W następnej Rundzie, jeśli te prowincje nadal są Okupowane przez Buntowników, ponieważ nie będzie już więcej Prowincji z ✕ na tym Obszarze, ■ ruszy się na sąsiedni Obszar z ✕, jeśli taki istnieje, w przeciwnym razie 1 z ■ zostanie usunięty.

Przykład: Żeton Różnorodność

Wiary w ANDALUZJI oznacza, że >Kastylia musi, w Kroku G, dodać ✕ do 1 ze swoich Prowincji. >Kastylia wybiera Kordobę i w kroku I rzuca 1 kostką Buntowników za Niepokoje w tym regionie. Wyrzuca 1, co oznacza, że traci 1. >Kastylia decyduje się stracić 1. Zbuntowane Miasta i Jednostki w LEON nie zmuszają >Kastylii do rzucania dodatkowymi Kościemi Buntowników.

4.4 FAZA 4: DOCHÓD I UTRZYMANIE

W tej fazie gracze opłacają Koszty, zbierają Dochód z Podatków i oraz zdobywają . Wszyscy gracze wykonują tę Fazę jednocześnie.

Podczas tej fazy gracze mogą brać (ale nie spłacać) Pożyczki, opisano to w Pomniejszej Akcji Weź/Splać Pożyczkę.

A. Redukcja Kosztów

Aby zmniejszyć swoje wydatki, gracze mogą (i muszą, jeśli to konieczne, aby uniknąć Bankructwa w kroku B):

- Zwolnić dowolnych Doradców, odrzucając ich karty.
- Rozwiązać dowolne Jednostki Militarne. Przenieś wszystkie rozwiązane Jednostki Regularne do Dostępnych , Statki do Zasobów, a Jednostki Najemników do Zasobów Ogólnych.
- Przywołanie Statków z morza. Statki mogą powrócić do dowolnego Przyjaznego Portu w zasięgu ich normalnego Ruchu, poprzez nie Wrogie Strefy Morskie, bez kosztu .

B. Zebranie Dochodu minus Koszty

Źródło	Dochód/Koszt
+ Dochód z Podatku Bazowego	Dochód wskazany na Torze Miasta (suma Torów Małego i Dużego Miasta)
+ Dochód z Podatków Wasala	Dochód wskazany na Torze Wasala
- Utrzymanie Doradcy	Jak podano na kartach (1-4@ za Doradcę). Kontroler Papieski: Zapłać o 1@ mniej za Doradcę.
- Utrzymanie sił Militarnych (dla Jednostek Rozmieszczonych)	1@ za każdą Jednostkę Regularną 2@ za każdego Najemnika $\frac{1}{2}$ @ za każdy Statek pozostający na morzu
- Odsetki od Pożyczek	1@ za każdą
- Efekty plagi	Utrata $\frac{1}{2}$ @ za każdy 1@ Dochodu z Podatków z Obszarów z
+/- Modyfikator 	+2@ dla dodatniego -2@ dla ujemnego
+ 	Równe wartości
+ Dochód za Idee	Patrz Idea „Biurokracja”.

C. Korupcja

Koszt zatrzymania Dukatów w Skarbcu (możesz zdecydować, że nie zatrzymasz wszystkich Dukatów):

0-49@: bez kosztu

50-59@: zapłać 1 lub otrzymaj 1

60-69@: zapłać 2 ; otrzymaj 1 za każdy nieopłacony

70-79@: zapłać 3 ; otrzymaj 1 za każdy nieopłacony itd.

Decydując się nie zwalniać żadnych Doradców ani nie rozwijających żadnych Jednostek Militarnych, żółty gracz (**>Kastylia**) najpierw zbiera Dochód (w wysokości 14@ (Male Miasta + Duże Miasta + premia za Stabilność) minus 8@ wydatków, co daje w sumie 6@. Na wydatki składają się: 2@ za dwie Rozmieszczone Jednostki Militarne (nie pokazane na obrazku) oraz 6@ za 2 Doradcy (wartość w , odpowiednio 4@ i 2@). Po opłaceniu Doradców, **>Kastylia** będzie mogła wykorzystać ich bonusy podczas zbierania Sił Monarchii. Sumując pasujące umiejętności Władcy i Doradców, **>Kastylia** otrzymuje 1@ (, 4@ () i 4x@ (). Podczas Faza Porządków (krok A3) **>Kastylia** odświeża swoje 2 Wyczerpane Jednostki (gracze zawsze mogą odświeżyć co najmniej 3), przesuwając je () do Dostępnych .

D. Zebranie Siły Monarchii

Następnie gracze zbierają Siłę Monarchii (, obliczaną w następujący sposób:

- Dla każdego typu Siły Monarchii dodaj Umiejętność (danego typu) Władcy do odpowiedniego Doradcy. (Uważa się, że PR w Bezkrólewiu ma podstawową Umiejętność każdego typu Siły Monarchii równą 1).
- **Gracze z +3@** otrzymują 2@ więcej, w dowolnym, wybranym przez gracza typie.
- **Gracze z -3@** otrzymują o 1@ mniej, w dowolnym wybranym przez gracza typie.
- **Kontroler Papieski** otrzymuje +1@.
- **Cesarz HRE** może otrzymać dodatkowe @ w zależności od swojego .
- Gracze z pewnymi Ideami Formy Rządu mogą otrzymać dodatkowe @.

E. Zdobycie Prestiżu

- Gracz, który jest niekwestionowanym Kontrolerem Papieskim otrzymuje równe liczbę Katolickich PR minus 1 (maks. 3@).
- Jeśli .

4.5 FAZA 5: PORZĄDKI

A. Aktualizacja i Odświeżenie

Wszyscy gracze muszą:

1. Rozwiązać wszystkie Jednostki Sojusznicze ze swoich Armii, umieszczając je w polu Dostępne .
2. Zaktualizować Rezerwy Siły Roboczej,

aby odzwierciedlały nowe sumy , jeśli uległy one zmianie w tej Rundzie (w wyniku otrzymania lub utraty , itp.). Policz Rozmieszczone Jednostki Regularne jako część tej sumy. Zwiększą , dodając Jednostki z Zasobów do Dostępnych . Zmniejszą , wybierając Jednostki, które mają wrócić do Zasobów.

3. **Odśwież Wyczerpaną Siłę Roboczą**, przesuwając połowę Jednostek z Wyczerpanych (min. 3, maks. 6) do Dostępnych .

4. **Odśwież wszystkich Kupców**, przywracając ich do pozycji pionowej.

5. **Dodaj do Puli Kolonistów** równej liczbie Kolonialnych na planszy (każdy PR może dodać maksymalnie 4).

6. **Usuń dowolne ** z pola Zmienionego Celi Narodowego i zwrócić ją do Zasobów.

B. Czyszczenie Plansz oraz Planszy Statusu

1. **Usuń ** z Botów oraz z DNPRów, które mają Dochód z Podatków 10+@.

2. **Usuń wszystkie ** z plansz.

3. **Dopasuj Cesarskie ** aby pasowały do . Cesarz może (ponownie) rozdzielić Cesarskie na dowolnych Obszarach HRE, na których jest miejsce.

4. **Usuń wszystkie Jednostki z Cesarskiego **, jeśli Cesarz jest w stanie Pokoju.

5. **Usuń wszystkie żetony Identyfikacji** z pola „Oddani Krucjacie” („Committed to Crusade”) oraz, jeśli Cesarz jest w stanie Pokoju, ze slotu „Obrona HRE” („Defending the HRE”).

6. **Prześuń żeton Pierwszego Gracza** graczowi, którego znaczek Statusu Rundy znajduje się na pierwszym polu „Spasował” (lub na drugim polu, jeśli

Przykład: Grupa graczy wykonała kroki A, B, C i D Fazy 4, Dochód i Utrzymanie, a teraz nadszedł czas na wykonanie kroku E, po którym następuje Faza 5, Porządki.

Mając 3, w tym Kardynała Rzymu (dzięki Sojuszowi z >Państwami Papieskimi), >Francja ma niekwestionowaną kontrolę nad Kurią Papieską. We wcześniejszej fazie gry >Anglia przeszła na Protestantyzm, ale >Francja, >Kastylia i >Austria nadal są Katolickie. Dlatego >Francja zdobywa (3-1) 2. >Austria, jako Cesarz, ma +4, nie zdobywa za to dodatkowego Prestiżu, ale zbadala „Monarchię absolutną” i z +1 zdobywa 1. Znaczniki na Torze Prestiżu są odpowiednio przesuwane. Ponieważ w tej Rundzie nie ma Aktywnych Konfliktów o Władzę, kończy się krok E.

Każdy z graczy rozwiązuje Jednostki Sojusznicze, aktualizuje i odświeża swoją Siłę Roboczą oraz przywraca swoich Kupców na pozycje pionowe. >Kastylia ma 5 Kolonialnych i otrzymuje maksymalne 4, podczas gdy >Anglia i >Francja mają po 2 Kolonialne i zyskują po 2. >Austria nie zdobywa żadnego.

Z +4 >Austria może umieścić w sumie 4 Cesarskie na Obszarach HRE. Władza Cesarska wzrosła o 1 skok od poprzedniej Rundy, dlatego >Austria może umieścić 1 Cesarskie oprócz tych, które już są na planszy. Może również, jeśli chce, przemieścić 3 Wpływy Cesarskie, które już posiada na planszy. Jeśli jakiekolwiek Wpływy Cesarskie zniknęły z planszy (np. aby zapłacić za akcję **Wezwanie do broni**) podczas bieżącej Rundy, >Austria umieściłaby je w tym kroku z powrotem na planszy.

W Fazie 5, Krok B1, >Kastylia musi usunąć swoje z >Portugalią, ponieważ >Portugalia, która jest DNPR, powiększyła się i tym samym zwiększyła swój Dochód z Podatków z 9 do 10 podczas poprzedniej Fazy Akcji.

Teraz, przed przekazaniem żetonu Pierwszego Gracza i zresetowaniem znaczników Statusu Rundy, wszystkie s są usuwane z planszy, wraz z odpowiednimi żetonami Identyfikacji na Planszy Statusu.

pierwszy spasował obecny Pierwszy Gracz).

7. Przesuń wszystkie znaczniki Statusu Rundy na pole „nie podjęte Wydarzenie” („Event not taken”).

C. Odrzuć Karty Akcji, aby mieć ich maksymalnie 5 na ręce

Wszyscy gracze muszą odrzucić do maksymalnej liczby 5 Kart Akcji na ręce. Gracze mogą wybrać, którą kartę (karty) chcą odrzucić.

Karty Eksponowane w grze, nie liczą się do limitu 5 kart.

D. Procedura zakończenia Ery

Jeśli jest to koniec Ery, wykonaj opisaną poniżej Procedurę zakończenia Ery.

4.6 PROCEDURA ZAKOŃCZENIA ERY

Kiedy wszyscy gracze zakończą Fazę 5, a w talii nie pozostały już żadne Wydarzenia dla bieżącej Ery, wykonaj w kolejności następujące kroki:

1. Przygotuj i umieść na planszy **Talię Wydarzeń** dla następnej Ery. **Uwaga:** Jeśli nie ma następnej Ery, przejdź do Punktacji Końcowej (patrz punkt 4.7).
2. Usuń z gry wszystkie **Kamienie Milowe** z poprzedniej Ery i zastąp je 4 Kamieniami Milowymi z talii dla następnej Ery.
3. Zastapcie wszystkie niezbadane, odkryte nie-Podstawowe **Idee** znajdujące się na planszy losowymi kartami tego samego typu.
4. Gracz z najmniejszą liczbą (P) na Torze Prestiżu może zdecydować się na zastąpienie 1 nowej odkrytej Idei lub Kamienia Milowego kartą, wybraną z pasującej talii. Jeśli jest remis w najniższym (P), pomin ten krok.
5. Gracze, którzy mają co najmniej 1, otrzymują 1, a następnie muszą (w zaktualizowanej kolejności Tur) usunąć 1 ze swoich z planszy (z NPR, jeśli to możliwe) albo zapłacić 2, aby tego uniknąć.

Jeśli gracz usunie swój z twojego Królestwa (tym samym zmusza cię do zrobienia tego samego w jego Królestwie), wciąż musisz usunąć jeszcze jeden (jeśli

go masz) albo zapłacić 2.

4.7 PUNKTACJA KOŃCOWA

Punktacja Końcowa rozpoczyna się na koniec ostatniej Rundy. Jeśli Warunki Zwycięstwa w scenariuszu nie stanowią inaczej, następuje to po zakończeniu Fazy 5, gdy spełniony jest którykolwiek z trzech niższych warunków:

- Na koniec Rundy w Talii wybranego scenariusza nie pozostanie już żadna Karta Wydarzeń.
- Gracz ma 100+ (P) na Torze Prestiżu i jest co najmniej 20 (P) przed wszystkimi innymi graczami.
- Gracz posiada wszystkie swoje (Duże i Małe) oraz (P) na planszy na koniec Fazy 5.

Prestiż jest punktowany zgodnie z poniższą listą, chyba że Warunki Zwycięstwa dla wybranego scenariusza stanowią inaczej.

- Gracze mogą ujawnić i zapunktować wszystkie Misje znajdujące się w ich rękach, których wymagania zostały spełnione (ignorując wszelkie Efekty Misji)
- (P) równe ich aktualnym Dochodom z Podatków
- 1 za każde (P) w grze
- 1 za każde (P) w grze
- 2 za każde (P) w grze
- (P) równe liczbie Katolickich PR za bycie Kontrolerem Papieskim
- (P) równe Władzy Cesarskiej (P) dla Cesarza HRE
- (P) równe 2 x aktualny (P) (należy pamiętać, że ujemne (P) daje ujemne (P))
- Odejmij 1 za Wartość Podatkową (P) Okupowanego przez Buntowników lub Wrogów
- Odejmij 1 za (P) w Skarbcu

Gracz z największą liczbą (P) wygrywa. W przypadku remisu, wygrywa gracz z największą liczbą (P), następnie gracz z największą liczbą (P) w Skarbcu. Jeśli nadal jest remis, remisujący gracze dzielą się zwycięstwem.

Podczas Punktacji Końcowej sytuacja na planszy >Kastylia wygląda następująco (w tym przykładzie zakładamy, że nie ma żadnych żetonów w innych miejscach na planszy).

>Kastylia zdobyła 14 (P) punktów z Dochodu z Podatków (12 (P) z (P) i 2 (P) z 4 (P)). Ponieważ Galicia, Nawarra i Barcelona są Okupowane przez Buntowników lub Wrogów, nie przynoszą Dochodu z Podatków, nie dają też Prestiżu.

Zdobywa także 1 punkt za (P) i 2 za (P) z >Portugalią oraz 1 za (P) w ANDALUZJI.

W przypadku Galicji i Nawarry należy odjąć 2, ponieważ te (P) są Okupowane przez Wrogów. Jednak Barcelona, jako Prowincja Wasalna, nie ponosi żadnej straty Prestiżu.

Choć nie widać tego na obrazku, >Kastylia ma -2 (P) i musi odjąć za to kolejne 4, ale jako Kontroler Papieski (również niewidoczny) zdobywa 3.

>Kastylia będzie mogła również ukończyć Misję „La Reconquista”, którą ma na ręce za 2, ale nie może na tym etapie skorzystać z jej Efektów, a więc nie może Badać „Tercios/Janissaries”, aby zdobyć dodatkowy Prestiż.

Oznacza to, że może dodać 17 (P) do swojego wyniku 43 (P) z Toru Prestiżu, co daje sumie 60 (P).

5. AKCJE PODSTAWOWE

Podczas Fazy Akcji możesz podejmować Akcje Podstawowe i zagrywać Karty Akcji, płacąc ich koszt, który jest dzielony pomiędzy trzy rodzaje Sily Monarchii.

Zawsze możesz wykonać Akcję Podstawową w swojej Turze, o ile jesteś w stanie zapłacić jej koszt Sily Monarchii. Niektóre Akcje Podstawowe nie mają przypisanego kosztu Sily Monarchii. Akcje Podstawowe zostały opisane poniżej:

5.1 AKCJE OGÓLNE

Akcje Ogólne nie są związane z konkretnym rodzajem Sily Monarchii i nie muszą kosztować Punktów. Zajmują one jednak całą Turę gracza.

Wydarzenie (obowiązkowe)

Podczas każdej Fazy Akcji, każdy gracz **musi** wykonać tę Akcję raz i tylko raz, zanim będzie mógł Spasować.

Podejmując tę Akcję, wykonaj następujące czynności:

1. Wybierz odkryte Wydarzenie z Sekcji Wydarzeń, zabierz wszystkie Dukaty, które się na nim znajdują, i przesuń swój znacznik Statusu Rundy na pole Wydarzenie Podjęte.
2. Umieść 2@ z Zasobów Ogólnych na wszystkich pozostałych odkrytych Wydarzeniach.
3. Zagraj Wydarzenie i rozegraj jego efekty. Jeśli Wydarzenie oferuje możliwość wyboru efektów (np. A lub B), wybierz tylko jeden z nich.
4. Rozstrzygnij wszystkie symbole znajdujące się na dole Wydarzenia, od lewej do prawej (patrz str. 41).
5. Jeśli Wydarzenie jest związane z twoim własnym Królestwem, musisz zastąpić swojego obecnego Władcę dowolnym Władcą z tej karty. Jeśli Wydarzenie jest związane z innym Królestwem, ten gracz musi zdecydować, czy chce mianować Władcę z tej karty, czy nie.
6. Jeśli jesteś ostatnim graczem, który podjął

Akcję Wydarzenia w tej Rundzie i pozostało jeszcze niewybrane Wydarzenie, rozstrzygnij dolny rząd symboli na tym Wydarzeniu, korzystając z zasad automatycznego rozstrzygania (str. 41).

Tekst Wydarzenia na niewybranym Wydarzeniu nie nabiera mocy. Jednakże, jeśli znajduje się na nim historyczny Władca, gracz związany z tym Wydarzeniem może zapłacić 2, aby mianować Władcę na karcie.

7. Odwróć zakryte Wydarzenie, jeśli jakieś pozostało.

Kiedy efekt na Wydarzeniu mówi „ty”, efekt ten odnosi się do Aktywnego Gracza lub gracza, który musi dokonać wyboru A/B.

Diplomacja między graczami

Ta Akcja pozwala ci zawrzeć porozumienie z innym graczem, aby przeprowadzać różne transakcje.

Möesz prowadzić wymiany dyplomatyczną tylko z jednym PR za każdym razem, gdy podejmujesz tę Akcję. Nie możesz wykonać akcji „Wsparcie Pieniężne” i „Kupno/Sprzedaż Prowincji” w tej samej Turze, ale wszystkie inne kombinacje są możliwe. Jeśli któryś z Królestw jest w stanie Wojny, „Wsparcie Pieniężne” jest jedyną transakcją, która może mieć miejsce.

Sojusze i Małżeństwa: Zawarcie Sojuszu lub Królewskiego Małżeństwa z innym PR kosztuje Aktywnego Gracza 1. Obaj gracze muszą odpowiednio umieścić ♠/♦ na Stolicy drugiego PR.

Podczas zawierania Małżeństwa, obaj gracze mogą dobrać Kartę Akcji typu wybranego przez Aktywnego Gracza.

Wsparcie Pieniężne: Daje lub otrzymuje 1. Aktywny Gracz musi zapłacić 1 za każde przekazane 10@ (zaokrąglane w góre), niezależnie od tego, czy daje, czy otrzymuje 1.

Kupno/Sprzedaż Prowincji: Aby kupić Prowincję od innego gracza, kupujący musi posiadać 1 na wszystkich Obszarach, w których znajdują się te Prowincje. Minimalna cena za sprzedaną prowincję wynosi 3, a maksymalna 15.

Zarówno kupujący, jak i sprzedający muszą również zapłacić 1, aby wziąć udział w takiej

transakcji. Gracz sprzedający dowolną ze swoich Prowincji Głównych traci 1 równie dwukrotności Wartości Podatkowej tych Prowincji. Prowincje wasalne nie mogą być kupowane ani sprzedawane.

Zasada opcjonalna 1: Tajne negocjacje

Wydając dodatkowe 1, możesz odbyć prywatną, 3-minutową konferencję z innym graczem. Wszelka inna komunikacja w grze musi odbywać się jawnie. Eksploracja (1 + 1)

Eksploracja (1 + 1)

Wymaga Idei „Poszukiwania Nowego Świata” („Quest for the New World” / „QftNW”), aby móc używać Statków do Eksploracji.

Podejmując tę Akcję, wykonaj kolejno poniższe kroki:

1. Jeśli masz „QftNW”, możesz przesunąć 1 Lekki Statek (używając zasad Ruchu Morskiego, str. 25) do Strefy Morskiej na jednym z Odległych Kontynentów. Statek ten nie może wejść do Wrogiej Strefy Morskiej.

2. Rzuć Kością Eksploracji, a następnie wykorzystaj wynik (jak opisano poniżej) albo zapłać 1 za ponowny rzut:

► **Wynik bez ♠:** Odkryj Terytorium odpowiadające wyrzuconej liczbie lub Odległy Obszar z Prowincja NPR, ♦ lub ♠.

► **Wynik z ♠:** Zapłać 1 za Odkrycie Terytorium odpowiadającego wyrzuconej liczbie, albo: Niediana Eksploracja i usuń 1 swój Statek z Odległego Kontynentu.

Każde Odkrycie musi przylegać do twojego Królestwa lub, jeśli masz „QftNW”, do jednego z dwóch Statków. Umieść 1 na odkrytym Obszarze. 1 umieszczone na Terytoriach to **Roszczenia Kolonialne**.

Möesz zapłacić za przerzucenie kości maksymalnie 2 razy; musisz użyć wyniku ostatniego rzutu.

1. Kiedy pierwszy Obszar na Odległym Kontynencie zostanie Odkryty (1 zostało umieszczone), dodaj wszystkie niewykorzystane Karty Handlu odpowiadające numerowi dla tego kontynentu (patrz str. 35) i przetasuj talię.

Badanie Idei (X)

Aby wykorzystać bonusy z karty Idei, zapłać jej koszt Sily Monarchii i umieść jeden ze swoich żetonów Identyfikacji na karcie Idei.

Zastosuj wszystkie natychmiastowe efekty wymienione w opisie Idei.

Za Badanie Idei otrzymasz 2. Jeśli 2 lub mniej graczy już zbadalo tą samą Ideę, każdy z nich otrzymuje 1. Jeśli 3 lub więcej graczy już badało tę Ideę, tylko ty otrzymujesz Prestiż za tę Akcję **Badania**.

Zmiana Celu Narodowego

Podczas wykonywania tej Akcji musisz wykonać jedną lub obie poniższe opcje, w kolejności. Möesz podjąć tę Akcję tylko raz

Angielskie Wydarzenie

Przykład: Francja podejmuje Akcję Wydarzenia i wybiera Wojnę Róż, przesuwając swój znacznik Statusu Rundy na pole Wydarzenie Podjęte na Planszy Statusu. Umieszcza po 2@ z Zasobów Ogólnych na każdym z dwóch pozostałych odkrytych wydarzeń. Góra część tekstu wydarzenia Wojny Róż zaczyna działać bez względu na wszystko, ale Francja musi zdecydować, którą opcję wybrać. Wybiera opcję B i otrzymuje 1. Francja musi przyjąć ♠ i strać ♠, a na północy pojawią się Buntownicy, którzy będą szerzyć Niepokój. Jeśli Anglia zechce wybrać Edwarda IV na swojego nowego króla, zostanie on teraz nowym Władcą Anglii. Następnie odkrywa się Wydarzenie z prawej strony.

Przykład: >Anglia, po wcześniejszym Zbadaniu Idei "Poszukiwania Nowego Świata" i odkryciu Antyli, decyduje się na **Eksplorację**. Mają już Lekki Statek na MORZU KARAIBSKIM, ale używają opcjonalnego ruchu, aby przenieść Lekki Statek z Portu w Lancashire na PÓŁNOCNO-ZACHODNI ATLANTYK (2 pola, przez połączenie A), aby zwiększyć swoje szanse na odkrycie czegoś interesującego.

Wyrzuca "2" i może zdecydować się na odkrycie Florydy, Missisipi, Nowej Granady, Gujany lub Kanady. >Anglia wybiera Kanadę i umieszcza tam 1 ze swoich ♦. Gdyby >Anglia posiadały Miasto w Wirginii, mogłyby również odkryć sąsiednie Terytorium, Wielkie Jeziora. ♠ oznacza także, że >Anglia musi także zapłacić 1. Jeśli >Anglia nie byłaby w stanie zapłacić tego kosztu, Akcja Eksploracji nie powiodłaby się i musiałaby stracić jeden ze swoich Statków na planszy Odległych Kontynentów. ♠ oznacza również, że >Anglia nie może odkryć Meksyku ani Ameryki Środkowej w tej Turze, ponieważ te Odlegle Obszary zawierają Prowincje NPR.

na Rundę. Umieść ♦ w polu Zmienionego Celu Narodowego na swojej Planszy Gracza, aby oznaczyć, że właśnie to zrobileś.

1. Zwiększa jeden rodzaj Sily Monarchii o maksymalnie 2, przesuwając maksymalnie 1 z każdej z dwóch pozostałych puli Sily Monarchii na swojej Planszy Gracza.
2. Odrzuć do 3 Kart Akcji z ręki (dodaj je do stosu kart odrzuconych po wykonaniu tej akcji). Następnie dobierz z dowolnej Talii Akcji o 1 mniej kart niż odrzuciłeś.

Możesz zapłacić 1 ♠ i 2 ♦, aby dobrać 1 z pięciu nowych kart z wierzchu kart odrzuconych z talii odpowiadającej zapłaconemu typowi ♠.

Zmiana Religii Państwowej

Począwszy od II Ery, ta Akcja pozwala Królestwu zmienić Religię Państwową z katolickiej na protestancką (lub z Protestanckiej na Katolicką). W przeciwnym razie zmiana Religii Państwowej może nastąpić tylko w wyniku Wydarzenia lub jeśli zostaniesz zmuszony do Konwersji (str. 31).

Ta akcja nie ma kosztu Sily Monarchii, ale zamiast tego musisz ponieść następujące konsekwencje:

- Tracisz 2 i 1 ♠
- Usuwasz 1 ♠ i 5 ♦ (w sumie) z dowolnego Obszaru, który należy do Religii, którą porzucasz.
- Umieszczasz usunięte ♦ w Obszarach o tej samej wierze, co twoja nowa Religia Państwowa.
- Otrzymujesz 1 X w każdym ze swoich Obszarów należących do Religii, którą porzuciłeś. Następnie rzuć Kościmi Buntowników (patrz str. 37) dla tych

Obszarów.

Alternatywnie, jeśli na planszy znajduje się przynajmniej 1 żeton Kontrreformacji (po Wydarzeniu Soboru Trydenckiego), Katolickie PR mogą zapłacić 3 ♠ za przyjęcie Kontrreformacji i umieścić żeton Kontrreformacji w swoim Stolecznym Obszarze bez ponoszenia żadnych konsekwencji wymienionych powyżej.

5.2 POMNIEJSZE AKCJE

Pomniejsze Akcje nie kończą twojej Turzy i mogą być wykonane jako dodatek do twojej normalnej Turzy Akcji. Pomniejsze Akcje mogą być podejmowane w Turze w której Spasowaleś, ale nie możesz ich podejmować ponownie w tej Rundzie, chyba że w ramach Reakcji.

Mianuj Doradcę/Przywódcę - ☐

Wykonaj tę Akcję, aby zatrudnić Doradców (kwadratowy portret) i Przywódców (okrągły portret) na kartach w twojej ręce i/lub zwolnić aktywnych.

Mianuj Doradcę: Zapłać koszt ☐ wskazany w prawym dolnym rogu karty, a następnie schowaj tę kartę pod pasujące do niej pole Doradcy na twojej Planszy Gracza.

Mianuj Generała/Admirała: Zapłać koszt X podany w prawym dolnym rogu karty, aby zatrudnić Przywódcę jako Generała lub Admirala (patrz str. 23). Schowaj tę kartę pod jedną ze swoich Plansz Armii/Floty. Możesz także użyć tej Akcji, aby swobodnie przenosić Generała z jednej z twoich Armii do innej. Jeśli ktoś zaatakuje jedną z twoich Armii znajdujących się w twoim Królestwie, możesz w ramach Reakcji Mianować lub przenieść Generała do tej Armii.

Mianuj nowego Władcę: Jeśli nie masz obecnie żadnego Władcy (lub jeśli jego „imię” jest zawarte w nawiasie), możesz wziąć Przywódcę z ręki i mianować go swoim

nowym Władcą za darmo. Mianowanie nowego Władcy może być wykonane jako Reakcja, jeśli obecny Władca zostanie odrzucony bez zastąpienia go innym.

Wezwanie do Broni (0-2♦ za ♠) - ☐

Ta Akcja może być podjęta tylko w połączeniu z twoim własnym DoW lub jako Reakcja w odpowiedzi na DoW na ciebie lub twojego Sojusznika NPR.

Kiedy jesteś Agresorem w Wojnie, twoje CtA są uważane za CtA Ofensywne. W przypadku CtA Ofensywnego, musisz odrzucić 2♦ z Obszarów każdego Sojusznika NPR, którego chcesz wezwać.

Kiedy została tobie Wypowiedziana Wojna, możesz wysłać CtA Obronne. W przypadku CtA Obronnego musisz odrzucić 1♦ z Obszarów każdego Sojusznika NPR, którego chcesz wezwać.

Możesz również wysyłać Obronne CtA, gdy przyjmujesz CtA od Sojusznika NPR, ale tylko po to, aby wezwać innych Sojuszników NPR (nie Sojuszników PR).

Wezwanie Sojuszników PR na Wojnę nie kosztuje, ale mogą oni odmówić (patrz zasady „Otrzymanie CtA”, str. 32). Jeśli PR jest sprzymierzony zarówno z Agresorem jak i obrońcą, może zostać Wezwany do Broni tylko przez obrońcę.

Sojusznicy NPR mogą być Wezwanie do Broni tylko wtedy, gdy:

- Są w Pokoju.
- Sąsiadują z twoim Królestwem lub z nowym Wrogiem.

Za każdego Sojusznika NPR Wezwanego do Broni:

- Odwrócić ♠ na stronę ♠ (Aktywny Sojusznik)
- Dodaj do swoich Dostępnych ♦ liczbę Jednostek NPR równą $\frac{1}{2}$ Wartości Podatkowej wszystkich Prowincji posiadanych przez tego Sojusznika NPR i jego Wasali (maksymalnie 5 Jednostek).
- Otrzymujesz 1 X, jeśli Sojusznik NPR sąsiaduje z nowym Wrogiem.

Reakcje (☐)

Niektóre Pomniejsze Akcje mogą, w pewnych okolicznościach, być wykonywane jako Reakcje. Możliwe jest zagranie Reakcji w Turze innego gracza, po tym jak Spasowaleś, a nawet poza Fazą Akcji.

Akcje te są oznaczone ikoną ☐, a warunki, w jakich mogą być wykonane jako Reakcje, są podane w opisie każdej akcji.

Karty Akcji mogą być również oznaczone jako Reakcje.

Wzięcie/Splata Pożyczki - ☐

Możesz brać Pożyczki, o ile nie masz jeszcze w swoim Skarbcu 5 lub więcej żetonów Odsetek. Zaciągnięcie Pożyczki może być wykonane jako Reakcja, jeśli musisz pokryć koszt, a brakuje ci na to funduszy. Kiedy bierzesz Pożyczkę, weź żeton Odsetek i 5 ☐ z Zasobów Ogólnych i dodaj je do swojego Skarbcu.

Aby spłacić Pożyczkę, zapłać 6 ☐ ze swojego Skarbcu i zwróć żeton Odsetek do

Zasobów Ogólnych. Możesz od razu użyć do tego celu Dukatów zdobytych za Spasowanie.

Uzupełnianie Siły Roboczej (1X za 3 Jednostki)

Możesz odświeżyć Wyczerpane Jednostki w swojej Rezerwie Siły Roboczej kosztem 1X za każde 3 Jednostki. Przesuń te Jednostki z pola Wyczerpane na pole Dostępne, są teraz gotowe do rekrutacji.

Zerwanie Więzi

Przywrócić dowolną liczbę swoich 3D z planszy do zasobów i/lub zakończ dowolną liczbę Sojuszy. Jeśli zakończysz jakikolwiek Sojusz, poniesiesz kary opisane w rozdziale "Zakończenie Sojuszu" na stronie 33.

5.3 AKCJE ADMINISTRACYJNE

Zwiększać Stabilność (5W +/- aktualna 3D)

Możesz wydać 5W, zmodyfikowane o aktualną wartość Stabilności, aby zwiększyć swoją Stabilność o 1 krok (np. zwiększenie Stabilności z -3 do -2 kosztuje (5 - 3 =) 2W, a zwiększenie Stabilności z +1 do +2 kosztuje (5 + 1 =) 6W).

Konwersja Obszaru (2W + 3D)

Możesz zmienić Religię danego Obszaru na swoją Religię Państwową, jeśli Posiadasz wszystkie Prowincje w Obszarze(ach) które są przyporządkowane do danego symbolu Religii lub jeśli Posiadasz przynajmniej jedną z tych Prowincji, a wszystkie pozostałe należą do Królestw o tej samej Religii Państwowej co twoja.

Umieść odpowiedni żeton Religii w Obszarze na polu Religii (lub usuń aktualny żeton, aby odsłonić wydrukowany symbol), dodaj X do 1 z dwóch dotkniętych O, i rzuć Kościemi Buntowników za wszystkie twoje X na dotkniętych Obszarach.

Kolonizacja (4W/3D)

Aby podjąć Akcję **Kolonizacji**, wydaj 4W lub 4D z Puli Kolonistów (lub dowolną kombinację tych wydatków o sumie 4), a następnie zamień 1 ze swoich 3D na wolnym Terytorium z Małym O. To Kolonialne 3D musi być połączone z twoim Obszarem Stołecznym poprzez ciągły łańcuch Obszarów i Stref Morskich z dwiema O i/lub Statkami.

5.4 AKCJE DYPLOMATYCZNE

Wpływ (1W lub 3D za 3D)

Zapłać 1W za pierwsze umieszczone 3D, a następnie albo 1W albo 3D za każde kolejne 3D.

Możesz umieścić 3D na Obszarach sąsiadujących z jakimkolwiek twoimi O, 3D, 3D lub 3D, które były tam na początku twojej Tury.

Możesz umieścić tyle 3D, ile chcesz, ale nie więcej niż 2 3D w każdym Obszarze podczas jednej Tury.

Uwaga: W żadnym Obszarze nie

Przykład: >Anglia (czervony gracz) odkryła Antyle, Kanadę, Pernambuco i Złote Wybrzeże. Ma Statki na PÓŁNOCNO-ZACHODNIM, POŁUDNIOWO-WSCHODNIM i PÓŁNOCNO-WSCHODNIM ATLANTYKU, a teraz chce dokonać Kolonizacji. Posiada 2D w Puli Kolonistów i wydaje 2W, aby osiągnąć łączną liczbę 4 wymaganą do ukończenia Akcji Kolonizacji. Może teraz zamienić 1 ze swoich Kolonialnych 3D na Miasto.

Jednakże >Anglia może przekształcić tylko takie 3D, które jest połączone łańcuchem angielskich Statków i/lub O z jej Obszarem Stołecznym. Na MORZU KARAIBSKIM i POŁUDNIOWO-ZACHODNIM ATLANTYKU nie ma żadnego Statku, więc Antyle i Pernambuco 3D nie mogą być zamienione na O w tym momencie. Nie można też zamienić 3D na Terytorium Złotego Wybrzeża. Pomimo tego, że na POŁUDNIOWO-WSCHODNIM ATLANTYKU znajduje się Statek, łańcuch ten nie jest kompletny, ponieważ nie ma żadnych Statków w Strefach Morskich pomiędzy POŁUDNIOWO-WSCHODNIM ATLANTYKIEM a innymi Strefami Morskimi z angielskimi Statkami.

>Anglia może jednak zdecydować się na umieszczenie swojego Miasta w Kanadzie, co pokazują żółte linie. Mając Statek na MORZU KARAIBSKIM, mógłby również umieścić miasto na Antylach lub Złotym Wybrzeżu, ponieważ MORZE KARAIBSKIE sąsiaduje zarówno z PÓŁNOCNO-ZACHODNIM, jak i POŁUDNIOWO-WSCHODNIM ATLANTYKIEM (połączenie C).

Przykład: >Francja (gracz niebieski) chce użyć Akcji **Wpływu**, aby zwiększyć swoje wpływy dyplomatyczne we Włoszech. Postanawia umieścić 2 dodatkowe 3D w LOMBARDII, gdzie ma już 1 3D. Oznacza to, że w LOMBARDII znajduje się teraz w sumie 5 3D; nie można umieścić tu więcej 3D bez uprzedniego usunięcia żetonów. ŚRODKOWE WŁOCHY oraz KORSYKA I SARDYNIA sąsiadują zarówno z pierwszym >Francuskim 3D w LOMBARDII, jak i z >Francuskim 3D i O w LANGUEDOCJI, więc >Francja decyduje się umieścić po 1 3D w każdym z tych Obszarów. >Francja wydaje 2W i 6W, aby zapłacić za te 3D. Żadne 3D nie może być umieszczone w NAPLES lub DALMACJI, ponieważ te obszary są poza zasięgiem >Francji.

może znajdować się więcej niż 5 . Aby umieścić na Obszarze, który jest „pełny”, użyj odpowiedniej Tajnej Akcji.

Żadne nie może być umieszczone na Odległych Kontynentach.

Zawiązanie Sojuszu (1-3

Aby sprzymierzyć się z NPR, zapłać 2 równe połowie Dochód z Podatków docelowego NPR (ale maksymalnie 3), a następnie weź dostępne ze swoich Zasobów i umieść je w 1 z Prowincji docelowego NPR w jego Obszarze Stołecznym, wraz z (jeśli jest tam miejsce).

Więcej szczegółów na temat korzyści i zobowiązań wynikających z Sojuszy znajduje się na stronie 32.

- Aby móc podjąć tę Akcję, zarówno ty, jak i docelowe NPR musisz być w stanie Pokoju.
- Musisz mieć w sumie co najmniej 2 w dowolnym Obszarze (Obszarach) należącym do docelowego NPR.
- Jeśli docelowy NPR jest sprzymierzony z Przeciwnikiem, musisz mieć więcej niż Przeciwnik na Obszarach należących do docelowego NPR, aby zastąpić jego swoim.

Przykład: >Anglia (czerwony gracz), podejmuje Akcję Handlu. Dobiera 3 Karty Handlu i rozważa swoje opcje. Normalnie mogliby handlować żywym inventarzem na Morzu Północnym , ale ponieważ ich Kupiec został już tam aktywowany, nie będą mogli tego zrobić ponownie w tej Rundzie. Ameryka Północna jest obecnie odcięta od Londynu, ponieważ w żadnej ze Stref Morskich MORZA KARAIBSKIEGO, PÓŁNOCNO-ZACHODNIEGO, WSCHODNIEGO lub PÓŁNOCNO-WSCHODNIEGO nie ma Statków.

To pozostawia gracza z kartą „Ubrania”, >Anglia może handlować zarówno w Szampanii , jak i na Kanale Angielskim (połączenia z >Angielskim Obszarem Stołecznym zaznaczone żółtymi strzałkami). Aby handlować w Szampanii , gracz musiałby poruszyć tam swojego Kupca (z Kanalem Angielskim), ale ponieważ nie posiada żadnej z wymienionych Kluczowych Prowincji dla Szampanii , będzie miał tylko 1 Siłę Handlową w tym węźle (za Kupca), co da dochód 5@.

W Angielskim Kanale mogą jednak uzyskać Siłę Handlową równą 6 (kupiec + 3 Statki + 2 Kluczowe Prowincje), przesuwając swój statek z MORZA NORWESKIEGO na np. ŁAWICĘ DOGGER (DOGGERBANK). Żeton Rozszerzonego Handlu umożliwia zebranie dochodu z czerwonej kolumny, co daje imponującą sumę 14@. >Francja ma tam również kupca i sąsiadujący Statek i zbierze 6@.

• Aby zawiązć Sojusz z Odległym NPR, musisz mieć na więcej niż 1 z jego Obszarów.

Sfabrykuj Roszczenia (2

To jest Tajna Akcja. Zapłać 2 za kaide , aby umieścić na Obszarach sąsiadujących z twoim Królestwem. zapewnia CB Podboju przeciwko wszystkim Królestwom Posiadającym Prowincje na Obszarze, na którym umieszczono .

- Nie możesz Sfabrykować Roszczeń na Obszarach, na których Posiadasz wszystkie Prowincje.
- Musisz być w stanie Pokoju, aby móc Sfabrykować Roszczenia.
- Aby móc Sfabrykować Roszczenie na Odległym Obszarze, musi on przylegać do twojego Królestwa lądem i zawierać Prowincję NPR, lub .

Handel (1

Jeśli masz dostępnego Kupca, możesz zapłacić 1 , aby wykonać kolejno następujące czynności:

1. Ujawnij 3 Karty Handlu.
2. Jeśli nie możesz lub nie chcesz

wykorzystać żadnej z tych kart, odrzuć je wszystkie, zignoruj kroki 3-6 i zbierz 2@.

3. Opcjonalnie rusz 1 ze swoich Lekkich Statków (korzystając z zasad o „Ruchu Morskim”, str. 25), aby nawiązać połączenie lub zwiększyć swoją Siłę Handlową w miejscu, w którym zamierzasz prowadzić Handel. Możesz umieścić ten Statek na polu Ochrony Handlu (wypierając Statek Przeciwnika, jeśli wszystkie pola są zajęte) w docelowej Strefie Morskiej. Statek ten nie może wpływać do Wrogiej Strefy Morskiej.

4. Wybierz odkrytą kartę, która wskazuje Węzeł Handlowy, w którym możesz Handlować (patrz poniżej). Jeśli ruszono Statek, wybrany węzeł musi przylegać do tego Statku lub być połączony z Obszarem Stołecznym łańcuchem, w którym znajduje się ten okręt. Odrzuć pozostałe karty.

5. Wybierz dostępnego (ustawionego pionowo) Kupca i, jeśli jeszcze go tam nie ma, porusz go do wybranego Węzła Handlowego. Aktywuj tego Kupca, kładąc go na boku.

6. Oblicz Siłę Handlową (patrz str. 35) dla siebie i wszystkich Przeciwników posiadających poprawne połączenie oraz Kupca (aktywowanego lub nie) w wybranym węźle. Następnie ustal, z których wierszy dochodu Karty Handlu każdy z graczy powinien pobierać dochód.

Uprawnienie do zbierania Dochodów z Handlu: PR może zbierać Dochód z Handlu tylko w węzłach, które są połączone z Obszarem Stołecznym PR poprzez ciąg Obszarów pośrednich i/lub Stref Morskich, w których znajdują się ich , lub Lekkie Statki.

Tajne Akcje (

Niektóre Akcje Dyplomatyczne i Karty Akcji są oznaczone ikoną oznaczającą Tajne Akcje. Są to niegodziwe Akcje, wymierzone w inne Królestwa, można im przeciwdziałać za pomocą karty Kontrwywiadu.

Oto dostępne Tajne Akcje:

- **Sfabrykuj Roszczenia** (Akcja Podstawowa)
- **Wsparcie Buntowników** (Siatka szpiegowska)
- **Sianie Nieszadowolenie** (Siatka szpiegowska)
- **Niszczanie Reputacji** (Siatka szpiegowska)
- **Nowy Sojusz** (Karta Akcji)
- **Badanie Technologii** (Karta Akcji)
- **Kontrwywiad** (Karta Akcji)

5.5 AKCJE MILITARNE

Wypowiedzenie Wojny (1X)

Podczas tej Akcji możesz Wypowiedzieć Wojnę dowolnej liczbie Królestw. W ten sposób rozpoczęnasz Wojnę z wybranym Królestwem (Królestwami).

Uwaga: Sprawdź ograniczenia DoW (str. 22). Zazwyczaj nie możesz Wypowiedzieć Wojny swoim Sojusznikom; nieodkrytym Odległym Królestwom; graczom, którzy Spasowali; członkom HRE (jeśli Cesarz Spasował lub jest twoim Sojusznikiem); Królestwom, z którymi zawarłeś Rozjem; NPR jeśli są Sojusznikami PR, któremu nie możesz wypowiedzieć Wojny; podczas Bezkrólewia.

Zapłać koszt Akcji, a następnie wykonaj kolejno następujące kroki:

1. Wyznacz Królestwo(a), które będą celem twojego DoW i umieść żeton Wojny na Stolicy każdego z nich.
2. Strać 2F za każde obrane za cel Królestwo, dla którego nie masz żadnego CB (patrz str. 22) i 1F za każde wybrane królestwo, z którym masz S (chyba że strona S jest odkryta).

3. Wezwania do Broni (w podanej kolejności):

- ▷ Możesz wysyłać Ofensywne CtA, używając Akcji **Wezwanie do Broni** (patrz str. 13)*.
- ▷ Jeśli celem jest Członek HRE, (a ty nie), Cesarz otrzymuje CtA Obronne i może bronić HRE (patrz str. 44)*.
- ▷ Wyznaczone NPR-y automatycznie wysyłają CtA Obronne do swojego Sojusznika (jeśli taki istnieje)*.
- ▷ Wyznaczone PR mogą wysyłać CtA Obronne, korzystając z Akcji **Wezwanie do broni** (patrz str. 13)*.

1. Wybrane PR oraz PR przystępujące do Wojny poprzez przyjęcie CtA od NPR otrzymują 1X.

2. Usuń wszystkie swoje S z każdego z wyznaczonych Obszarów Królestwa (Królestw).

3. Jeśli jakiekolwiek Statki przeciwnej strony tej Wojny znajdują się w tej samej Strefie Morskiej, lub jeśli Okręty PR znajdują się w Strefach Morskich, w których znajdują się Porty Wrogich NPR, dochodzi do Bitew Morskich (patrz str. 28)**.

4. Jeśli jakiekolwiek Jednostki Lądowe przeciwnych stron tej Wojny znajdują się teraz na tym samym Obszarze, lub jeśli Jednostki PR znajdują się teraz na Obszarach, na których znajdują się Wrogie Prowincje NPR, odbędą się Bitwy Lądowe (patrz str. 27)**.

5. Jeśli nie zostały wywołane żadne Bitwy, możesz natychmiast podjąć Akcję **Aktywacji Jednostek** lub **Rekrutacji Jednostek** bez ponoszenia kosztu X.

Przykład: >Kastylia (żółty gracz) posiada S w Andaluzji i używa go do **Wypowiedzenia Wojny** >Granadzie, umieszczając żeton Wojny na jej Stolicy. Płaci 1X za akcję **Wypowiedzenia Wojny** i 1X za **Mianowanie** Generala dla swojej Armii (Pomniejsza Akcja).

Ich Armia znajduje się w KASTYLII. Ponieważ nie mają Statków na morzu, DoW nie wywołuje żadnych Bitew, otrzymując więc darmową Akcję **Aktywacji Jednostek**, którą wykorzystują do poruszenia swojej Armii przez LEON do ANDALUZJI. W ten sposób omijają Górską granicę między KASTYLII a ANDALUZJĄ, której przekroczenie wymagałoby od nich wydania dodatkowych X.

Gdy tylko >Kastylijska Armia wkroczy na Wrogi Obszar ANDALUZJI, >Granada zbiera siły do obrony swoich ziem. >Granada posiada 2 Małe Prowincje, a więc bronie się za pomocą 2 Jednostek (czarne).

Aktywuj Jednostki (1X)

Możesz wydać 1X, aby wykonać **Aktywację Lądową** lub **Aktywację Morską**. Zarówno Ruch Morski jak i Lądowy może obejmować Transport Morski jako część tej Akcji. Szczegółowe zasady dotyczące Ruchu, Oblężień i Bitew zostały opisane w rozdziale Działania Wojenne (str. 25-28).

Aktywacja Lądowa: Wybierz Obszar, na którym znajduje się co najmniej 1 z dwóch Armii lub Jednostek Regularnych i wykonaj jedną z dwóch poniższych opcji:

- **Ruch Lądowy** (patrz str. 25): Porusz 1 ze swoich Armii lub pojedynczą Jednostką na tym Obszarze o maksymalnie 2 pola. Musi ona zakończyć swój ruch, jeśli wejdzie na Wrogi lub Neutralny Obszar. Aby wejść na Obszar Neutralny, musisz najpierw uzyskać Dostęp Militarny.

Kiedy Jednostki wchodzą na Obszar, na którym znajdują się Wrogie Jednostki lub Wrogie Prowincje NPR, natychmiast dochodzi do Bitwy (str. 27)**.

- **Oblężenie** (patrz str. 28): Jeśli na wybranym Obszarze znajdują się Wrogie Prowincje, możesz aktywować Jednostki do Oblężenia, zamiast się poruszać.

Koszt Akcji płaci się za jedną Obligającą Jednostkę. Zapłać 1X za każdą dodatkową Jednostkę, która bierze udział w Oblężeniu. Oblicz Siłę Oblężenia i wybierz Prowincje docelowe.

Aktywacja Morska: Aktywacja Morska pozwala Ci wykonać jedną z dwóch poniższych opcji:

- **Ruch Morski** (patrz str. 25): Wybierz jeden cel (Strefę Morską lub Przyjazny Port), a następnie przemieśc do niego dowolną liczbę Statków znajdujących się w zasięgu. Floty i Statki mogą poruszyć się o maksymalnie 2 pola.

Możesz wybrać Wrogą Strefę Morską (zawierającą Wrogie Statki lub przylegającą do Wrogich Portów NPR), w którym to przypadku odbędzie się tam Bitwa Morska (patrz str. 28)**. Statki w drodze nie mogą przechodzić przez Wrogie Strefy Morskie.

- **Odbicie:** Porusz dowolną liczbę swoich Statków z Portów do sąsiednich nie-Wrogich Stref Morskich.

Transport Morski (patrz str. 26): Jednostki Lądowe mogą podczas **Ruchu Lądowego** przekroczyć dowolną liczbę Stref Morskich przez istniejący most z Przyjaznych Statków, tak jakby Obszary po obu stronach mostu siedziowały ze sobą lądem.

Po wykonaniu **Ruchu Morskiego** (i po każdej Bitwie Morskiej), pewna liczba Jednostek Lądowych może zostać przetransportowana przez taki most ze Statków, o ile przejdą one przez docelową Strefę Morską przemieszczonych Statków.

Każdy okręt w Moście Morskim umożliwia przekroczenie maksymalnie 3 Jednostkom Lądowym Strefy Morskiej, w której znajduje się dany Statek.

Uwaga: Kiedy poruszasz się po jakimkolwiek z Odległych Kontynentów, ruch zawsze kończy się na pierwszym polu (Obszar lub Strefa Morska), na które wchodzisz.

Zasada Opcjonalna 2: Dostępni Najemnicy

Kiedy wykonujesz Akcję **Aktywacji Jednostek**, aby aktywować Armię i wykonać Ruch Lądowy, który rozpoczyna się na którymś z dwóch własnych Obszarów, możesz najpierw zrekrutować do 3 Jednostek Najemników (za normalny koszt ①); muszą one poruszać się z aktywowaną Armią.

Rekrutacja Jednostek (1X + X①)

Zapłać 1X i wymaganą liczbę ①, aby zrekrutować tyle Jednostek Militarnych z

* PR, które zostały Wezwane do Broni, muszą na to odpowiedzieć, jak wyjaśniono w rozdziale „Otrzymanie CtA” na s. 32.

** Bitwa nie jest wywoływana z NPR, jeśli przed bieżącą Turą na Obszarze/Strefie Morskiej znajdowały się Jednostki/Statki Wrogie temu NPR.

Przykład: >Austria (biała) Wypowiedziała Wojnę Sojusznikowi >Francji. >Neapolowi (niezależnemu od czasu gry >Kastylia wcześniej zaanektowała >Aragonię). >Francja (niebieska) odpowiedziała na CtA swojego Sojusznika, a kiedy nadejdzie jego Tura, chce się upewnić, że >Neapol będzie w stanie obronić się przed >Austriacką inwazją.

>Francja decyduje się na **Aktywację Morską** (placąc 1X) i porusza jeden ze swoich trzech okrętów w ZATOCE LWIEJ oraz jeden w ZACHODNIM MORZU ŚRÓDZIEMNYM do ŚRODKOWEGO MORZA ŚRÓDZIEMNEGO. Okręty te tworzą teraz Most Morski, który może przewieźć przez morze do 6 Jednostek Lądowych (po 2 Statki w każdej Strefie Morskiej). Armia >Francji w LANGUEDOCJI posiada 4 Jednostki Piechoty i 1 Jednostkę Kawalerii, a ponieważ sąsiaduje z niedawno utworzonym Mostem Morskim, będzie mogła przemieścić się przez ten most (jasnozielone strzałki) i wylądować w NEAPOLU w ramach **Aktywacji Morskiej**. Pomimo tego, że >Francja nie wykorzystała całej zdolności transportowej mostu, nie może przetransportować Jednostki z LOMBARDII, ponieważ jednostki mogą być transportowane tylko z pojedynczego miejsca do innego.

Dostępnych i zbudować tyle Statków, ile chcesz (i na ile cię stać). Jednostki mogą być umieszczane bezpośrednio na planszy (tylko Regularne Jednostki Piechoty) lub w dwóch Armach. Nowe Armie mogą być tworzone w celu umieszczania Jednostek, które Rekrutujesz.

Jeśli Rekrutujesz Jednostki na Obszarach, gdzie znajdują się Jednostki Wroga lub Wrogie Prowincje NPR, Bitwy rozpoczną się tam po zakończeniu Rekrutacji.

Jednostki Regularne mogą być Rekrutowane w 1 (lub więcej) Obszarze należącym do Ciebie lub dwóch Wasali, do wysokości twojego MC (patrz str. 22) w każdym z tych Obszarów.

Prowincja nie może być liczona do MC więcej niż raz na Turę, więc każda Prowincja może brać udział w Rekrutacji tylko w jednym Obszarze.

Jednostki Najemników nie liczą się do MC, ale muszą być Rekrutowane na dwóch Obszarach lub Obszarach dwóch Wasali i możesz Rekrutować maksymalnie 3 Jednostki Najemników na Turę.

Jednostki Sojusznicze w twojej Rezerwie Sily Roboczej (patrz str. 32) mogą być Rekrutowane za darmo jako Piechota lub opcjonalnie jako Kawaleria za 3d każda. Jednostki Sojusznicze mogą być Rekrutowane w dwóch własnych Obszarach w ramach limitów MC. Alternatywnie możesz Rekrutować pewną liczbę Jednostek Sojuszniczych w Obszarach należących do dwóch Aktywnych Sojuszników, do wysokości ich MC.

Statki mogą być budowane z maksymalną szybkością 1 Statku w każdym Posiadany Porcie. Statki mogą być umieszczane w Porcie lub w sąsiadującym z nim nie-Wrogiem Strefie Morskiej (opcjonalnie na wolnych polach Ochrony Handlu).

*Aby móc Rekrutować Jednostki

Przykład: >Anglia (czerwona) jest w stanie Wojny z >Desmond (Właścicielem Mhumhain) i >Francją (niebieska), i chce Rekrutować Jednostki w 2 Obszarach, IRLANDII i NORTHUMBRII. Płaci koszt Akcji 1X.

Chcąc skorzystać z całego swojego MC dla tego Obszaru (Prowincje oznaczone zieloną aureolą) podczas rekrutacji, włączając w to 2 sąsiadujące Porty, Walię i Lancashire. To pozwala im wziąć 3 Jednostki z ich Dostępnych , aby umieścić je w tym Obszarze. Decydują się na 2 Jednostki Piechoty i 1 Jednostkę Artylerii, placąc 10@, tworząc Drugą Armię w IRLANDII, i umieszczając jednostki na Planszy Armii. Wywoła to bitwę z >Desmond, który będzie bronił się 1 Jednostką, jednakże Bitwa zostanie rozstrzygnięta po zakończeniu całej rekrutacji.

Teraz >Anglia również chce rekrutować Jednostki do swojej Pierwszej Armii znajdującej się w NORTHUMBRII. Normalnie ich MC dla tego Obszaru wynosiłby 11 (licząc wszystkie przyległe Prowincje, w tym Port Pale), ale ponieważ MC zapewniane przez 3 z tych Prowincji zostało już wykorzystane do Rekrutacji w IRLANDII, MC dostępne do wykorzystania w NORTHUMBRII w tej Turze wynosi 8 (Prowincje z niebieską aureolą). >Anglia ma jednak tylko 4 Jednostki w Dostępnych i dodaje 2 Jednostki Piechoty, 1 Jednostkę Kawalerii i 1 Jednostkę Artylerii do już istniejącej Jednostki Piechoty w Pierwszej Armii, placąc za to 15@. Ponieważ w NORTHUMBRII pozostały jej 4 jednostki MC, rekrutuje również, za darmo (jako Piechotę) 4 Jednostki Sojusznicze dostarczone przez Aktywnego Sojusznika, >Burgundię.

Ponadto mogliby zrekrutować Jednostki Najemników, które nie liczą się do MC, ale >Anglia uważa, że z tym, co teraz mają, są w stanie podbić >Szkocję (Aktywnego Sojusznika >Francji) w następnej Turze.

Przed zakończeniem swojej Tury rozstrzygają Bitwę w IRLANDII.

Koszt Rekrutacji/Budowy			
Typ	Regularny	Najemnik	Sojusznik
Piechota	2d	4d	darmo
Kawaleria	5d	7d	3d
Artyleria*	6d	8d	-
Lekki Statek	4d	-	-
Cięki Statek	10d	-	-
Galera	2d	-	-

Artylerii, musisz zbadać Ideę „Działu”.

Stłumienie Niepokojów (1X za Prowincję)

Zapłać 1X za każdy swój / , z którego chcesz usunąć Niepokój (). Odwróć te żetony tarczą do góry.

Nie możesz **Stłumić Niepokojów** w:

- Prowincjach, których Obszar zawiera jakiekolwiek Wrogie Jednostki lub
- Prowincjach, które Okupujesz Prowincjach Okupowanych przez Wroga

6. KARTY AKCJI

Karty Akcji działają bardzo podobnie do Akcji Podstawowych. Zgranie Karty Akcji zajmuje całą Turę (o ile nie określono inaczej), nie licząc Pomniejszych Akcji.

Koszt Siły Monarchii (⌚) związany z zagraniem Karty Akcji jest wskazany w lewym górnym rogu karty i zawsze należy do rodzaju powiązanego z talią, do której należy dana karta. Niektóre karty posiadają również koszt wyrażony w Dukatach, który także należy zapłacić. Koszt zagrania Karty Akcji (lub Akcji na Karcie Eksponowanej) nigdy nie może spaść poniżej 0; to znaczy, nigdy nie możesz otrzymać ⌚ za zgranie Karty Akcji.

Kiedy zgrywasz kartę w ramach Akcji, od razu rozpatrz jej efekt, a następnie odrzuć tę kartę (chyba że jest to Karta Eksponowana).

Wszystkie Karty Akcji są dwufunkcyjne. Możesz zagrać kartę, aby wykonać jej Akcję lub **Mianować** postać z jej dolnej części.

Postacie (Przywódcy i Doradcy)

Każda Karta Akcji przedstawia postać, Przywódcy (okrągły portret) lub Doradce (kwadratowy portret). Wykonując Akcję **Mianowania Doradcy/Przywódcy** (patrz s. 13), możesz z nich skorzystać. Więcej w rozdziale 7.2.

Karty na Ręce

Karty na Ręce powinny być trzymane w tajemnicy przed innymi graczami, dopóki nie zostaną zagrane.

Limit Kart Akcji na ręce wynosi 5, jest to sprawdzane wyłącznie w Fazie 5, Kroku C.

Talie i Stosy Kart Odrzuconych

Talie Kart Akcji są umieszczane obok siebie z boku planszy, jak pokazano w przygotowaniu gry. Stosy kart odrzuconych tworzy się w razie potrzeby, umieszczając tam odkryte odrzucone karty. Stosy kart

odrzuconych są informacjami publicznymi.

Jeśli talia jest pusta, kiedy musisz dobrać kartę, przetasuj jej stos kart odrzuconych, pomijając 5 wierzchnich kart (zostaw je jako stos kart odrzuconych), aby utworzyć nową talię. Jeśli stos kart odrzuconych zawiera 5 lub mniej kart, gdy talia jest pusta, przetasuj cały stos kart odrzuconych.

6.1 TRZY TALIE

Talia Administracyjna (⌚)

Talia Administracyjna jest pod wieloma względami najbardziej zróżnicowaną Talią Akcji; karty te pomogą ci w rozwoju twojego Królestwa, zwiększą twoją Stabilność, poprawią twoją ekonomię, zmniejszą Niepokoje Religijne i ułatwią Badania.

Talia Dyplomatyczna (⌚)

Karty z Talii Dyplomatycznej przydadzą się, gdy będziesz musiał wywierać presję na Przeciwników za pomocą mniej kosztownych i bardziej subtelnych środków niż Wojna. Są również niezbędne, jeśli chcesz pokojowo rozwijać swoje Królestwo. Wiele kart wymaga minimum ⌚.

Talia Militarna (⚔)

Talia Militarna zawiera karty, które dadzą ci przewagę w przypadku Wojny. Mogą zwiększyć mobilność twoich sił lub zapewnić bezpośrednie premie w Bitwach, takie jak dodatkowe Kości Bitewne.

6.2 KARTY SPECJALNE

Karty Eksponowane (👁)

Karty Eksponowane są oznaczone ikoną (👁) w prawym górnym rogu. Działają one inaczej niż pozostałe Karty Akcji, ponieważ podczas zagrywania są umieszczane odkryte, wraz z pewną liczbą

z dwóch Zasobów odpowiadającą ilości kwadratów przedstawionych na karcie. Rzadko mają jakikolwiek inny wpływ na Turę, w której są zagrywane.

W kolejnych Turach, gdy znajduje się na stole, odsłonięta Karta Eksponowana udostępnia, graczowi który ją zagrał, Akcje wymienione na karcie. Te Akcje działają tak samo, jak inne Akcje w grze, mają koszt w (⌚) i zwykle wymagają Tury do wykonania. Niektóre z nich są oznaczone jako **Akcie Bitewne** lub **Reakcje** i tak są traktowane.

Z każdym razem, gdy wykonujesz jedną z Akcji z Karty Eksponowanej, usuń (⌚) (1 lub więcej, jeśli tak mówi tekst) z tej karty.

Po użyciu ostatniego (⌚) z Karty Eksponowanej, odrzuć ją.

Uwaga: w danej chwili w grze możesz mieć maksymalnie 2 Karty Eksponowane i nigdy 2 takie same. Jeśli zagrzasz Kartę Eksponowaną, gdy masz już 2 w grze, odrzuć 1 z nich.

Akcie Bitewne (⚔)

Akcie Bitewne to karty (oraz Akcje na Kartach Akcji) przeznaczone do zagrania podczas Bitew w kroku „Zagraj Akcje Bitewne”. Te Akcje są oznaczone ikoną (⚔) i mogą być użyte w dowolnej Bitwie, w której bierzesz udział, nawet jeśli nie jest to Twoja Tura.

W każdej Rundzie Bitwy każda ze stron może skorzystać każdej Akcji Bitewnej tylko raz.

Kości Bitewne otrzymane z Akcji Bitewnych pozostają w Twojej puli kości przez cały czas trwania Bitwy. Za każdą widoczną ikonę na Kości Walki (patrz ikony na str. 27) w Akcji Bitewnej, możesz dodać jedną dodatkową kość tego typu do swojej puli kości. Ikona kości z „?” pozwala dodać 1 Kość Bitewną dowolnego typu.

Reakcje (👁)

Karty Akcji oznaczone jako Reakcje z ikoną (👁) służą do przerywania gry, tak jak

0ZNACZENIA NA KARCIE AKCJI

inne Reakcje (patrz str. 13).

Tajne Akcje (✉)

Talia Dyplomatyczna zawiera pewną liczbę Kart Akcji (oraz Akcji *Siatki Szpiegowskiej* na Karcie Eksponowanej), które są oznaczone jako *Tajne Akcje* z ikoną . Podobnie jak inne *Tajne Akcje* (patrz str. 15), można je skontrować za pomocą karty *Kontrwywiadu*.

Jeśli karta zostanie skontrowana, należy ją odrzucić, a jej koszt nadal musi zostać opłacony. Jeśli *Tajna Akcja* z Karty Eksponowanej zostanie powstrzymana, liczba dostępnych użyć nadal jest zmniejszana.

Przykład: >Francja ma na ręce kartę *Tajnej Akcji Nowy Sojusz*, którą chciałaby zagrać jako swoją Akcję.

>Kastylia ma 2 w ARAGONII, a wybranie NPR >Aragonii jako celu pozwoliłoby >Francji usunąć >kastyliskie i dodać w zamian własne 2. To spowodowałoby, że >Francja miałaby najwięcej w Królestwie >aragońskim, a tym samym mogłaby zawiązać Sojusz z >Aragonią. >Francja uważa to za bardzo kuszące i płaci 4 i 2, aby zagrać tę kartę.

>Kastylia nie ma jednak na to ochoty i kiedy >Francja zamierza zabrać >kastyliskie z mapy, >Kastylia zgrywa z ręki kartę *Kontrwywiadu*, płacąc jej koszt 2. Obie karty są odrzucane, a karta *Nowego Sojuszu* nie odnosi żadnego efektu. >Francja nadal traci zasoby wydane na pokrycie kosztu zagrania karty. Tym samym Tura >Francji zostaje zakończona.

Przykład: >Austria decyduje się zagrać kartę *Władza Centralna* i płaci koszt 2 i 2, aby umieścić ją na stole. Wypełnia 3 pola na karcie używając ze swoich Zasobów, kończąc w ten sposób swoją Turę.

Do czasu, gdy znów nadjejdzie Tura >Austrii, >Francja Wypowiedziała jej Wojnę. Austria ma Rozmieszczonych 8 Jednostek Regularnych. Aby zdobyć więcej funduszy do swojego Skarbca, >Austria decyduje się wyczerpać 2 możliwe użycia karty *Władza Centralna* i zapłacić 1, aby wykonać Akcję *Podatki Wojenne* i zyskać 8. Akcja ta sprawia, że >Austria otrzymuje również 1, które musi dodać do jednego ze swoich lub .

7. ZARZĄDZANIE PR

Każdy z graczy zarządza swoim Królestwem Gracza, które jest reprezentowane na mapie przez t i żetony, podczas gdy wewnętrzne machinacje rządu są w większości przypadków przeprowadzane na Planszy Gracza.

7.1 SIŁA MONARCHII (👑)

Siła Monarchii jest jednym z dwóch podstawowych zasobów. Istnieją trzy rodzaje Siły Monarchii: Siła Administracji (, Siła Dyplomacji () i Siła Militarna (), a każda z nich jest wykorzystywana do wykonywania różnych rodzajów Akcji.

Całkowity Poziom Umiejętności twojego Królestwa dla każdego rodzaju Siły Monarchii jest określany poprzez dodanie odpowiedniej Umiejętności Władcy do odpowiedniej Umiejętności Doradcy (jeśli taki istnieje). W każdej Rundzie otrzymasz tyle Siły Monarchii danego typu. Niektóre Idee mogą modyfikować Poziom Umiejętności Królestwa.

Możesz przechowywać maksymalnie 10 każdego typu Siły Monarchii na swojej Planszy Gracza; natychmiast odrzuć nadwyżkę.

7.2 POSTACIE (PRZEWÓDCY I DORADCY)

Wszystkie Karty Akcji oraz wiele Wydarzeń przedstawiają w dolnej części Postać. Są to Przewódcy albo Doradcy. Postacie będą służyć Twojemu Królestwu przez pewien czas, zanim umrą lub zrezygnują; śmiertelność postaci jest określana przez Wydarzenia (str. 41).

Przewódcy (okrągły portret)

Przewódcy mogą być Mianowani na Władców, Generalów lub Admiralów. Na początku gry wszystkie PR otrzymują rozpoczynającego Władcę, wyznaczonego w instrukcji scenariusza.

Władcy historyczni

Władcy historyczni (oznaczeni fioletowymi chorągiewkami z imieniem) pojawiają się na niektórych Karty Wydarzeń i należą do Królestwa, które posiada ich flagę (herb). Władcy historyczni zazwyczaj zastępują aktualnego Władcę w swoim Królestwie, gdy tylko Wydarzenie na ich karcie zostanie rozstrzygnięte.

Niektórzy Władcy historyczni mają na swojej chorągiewce ikonę , która wskazuje, że zaczynają z jednym żetonem Słabego Zdrowia.

Przewódcy jako Władcy

Jeśli twoje pole Władcy jest wolne, możesz Mianować Przewodcę, który będzie rządził twoim Królestwem; włożyć jego kartę pod pole Władcy na swojej Planszy Gracza. Władcy dodają wartości swoich Umiejętności do wpływów Siły Monarchii w ich Królestwach. Mianowanie Przewodcy na Władcę nic nie kosztuje.

Władcy pozostają na swoich stanowiskach do śmierci, chyba że zostaną zastąpieni przez jakieś Wydarzenie.

Używając Pomniejszej Akcji *Mianuj Doradcę/Przewodcę*, Władca może również zostać wyznaczony, za darmo, do dowodzenia Armią. W takim przypadku umieść żeton Generala Władcy na swojej Planszy Armii.

Królestwo nie może mieć więcej niż 1 Władcy w danym momencie.

Przewódcy jako Generalowie i Admiralowie

Generalowie i Admiralowie mogą być **Mianowani** za cenę 1 lub 2 każdy (podane w prawym dolnym rogu karty). Są oni nazywani Przewodcami Militarnymi i zapewniają dodatkową liczbę kości w Bitwie, jak wskazano po prawej stronie ich sztandarów.

Przewódca Militarny musi być umieszczony pod Planszą Armii lub Floty. Można ich zastąpić, a Generała przenieść do innej Armii (nawet takiej, która nie posiada żadnych Jednostek), używając Pomniejszej Akcji *Mianowania Doradcy/Przewodcy*. Zastępowani Generalowie, którzy nie mają żadnej wolnej Planszy Armii, na którą mogliby się przenieść, muszą zostać odrzuceni.

Przykład: >Anglia posiada kartę

Rozwoju Królestwa, na której znajduje się Doradca Administracyjny +2, Maximilien. Postanawia zatrudnić go jako Doradę, wykonując Pomniejszą Akcję *Mianowania Doradcy/Przewodcy*, płacąc 2 i umieszczając kartę na miejscu.

Doradcy (kwadratowy portret)

Istnieją trzy rodzaje Doradców, po jednym dla każdego rodzaju Siły Monarchii: Administracyjny, Dyplomatyczny i Militarny. W danym momencie w grze może znajdować się tylko 1 Doradca każdego typu.

Doradcy znajdują się w odpowiednich taliach Kart Akcji. Umiejętność Doradcy w danej kategorii Siły Monarchii jest dodawana do umiejętności jego Władcy, aby zapewnić całkowity poziom umiejętności Królestwa danego typu.

Doradcy mają koszt (wskazany na monecie w prawym dolnym rogu ich kart), który musi zostać opłacony zaraz po ich mianowaniu oraz ponownie podczas Fazy Dochodu i Utrzymania w każdej Rundzie.

Jeśli nie możesz lub nie chcesz opłacić kosztów utrzymania Doradcy, należy go odrzucić.

Śmierć Przewodów i Doradców

Za każdym razem, gdy symbol (patrz str. 41) na karcie Wydarzenia zostaje rozstrzygnięty, każda Postać w grze z odpowiadającą mu ikoną obok swojego portretu otrzymuje żeton Słabego Zdrowia (). Kiedy Postać otrzyma drugi , umiera. Przewódcy Militarni mogą również otrzymać (i umrzeć) w Bitwie.

Martwe postacie są odrzucane. W przypadku Przewodów Militarnych lub Doradców nie ma to żadnych dalszych konsekwencji, poza tym, że nie możesz już korzystać z ich bonusów.

Śmierć Władcy - Bezkrólewie

Kiedy twój Władca umiera (zostaje odrzucony), powinieneś spróbować od razu go zastąpić.

Jeśli odrzucony Władca był Cesarzem HRE, zobacz punkt 18.9 „Wybory Cesarskie” (str. 45).

Ważne: Możesz natychmiast zastąpić odrzuconego Władcę, wykonując w ramach Reakcji Pomniejszą Akcję **Mianowania Doradców/Przywódcy** (jeśli posiadasz Kartę Akcji z Liderem).

Jeśli nie możesz (lub nie chcesz) tego zrobić, twoje Królestwo wchodzi w stan Bezkrólewie - rada regencyjna z Umiejętnością 1 na każdym typie Siła Monarchii będzie rządzić do czasu, aż zostanie zastąpiona. Oznacz ten stan poprzez umieszczenie żetonu Bezkrólewie na swoim polu Władcy.

Podczas Bezkrólewie możesz mianować nowego Władcę, wykonując Pomniejszą Akcję **Mianowania Doradców/Przywódcy**. Podczas Bezkrólewie nie możesz zawierać nowych Małżeństw Królewskich i nie możesz nikomu Wypowiedzieć Wojny (z wyjątkiem partnerów Małżeńskich doświadczających Spornej Sukcesji lub akceptujących CtA Obronne).

PR, które nie ma Władcy w Fazie 3, Krok F, traci 1 $\ddag$, a wszystkie żetony Małżeństw ($\ddag$) na tym Królestwie są odwracane na stronę Spornej Sukcesji ($\ddag$).

7.3 STABILNOŚĆ ($\ddag$)

Każdy PR ma wartość Stabilności, która waha się od -3 do +3, a w większości scenariuszy gracze rozpoczynają grę z wartością Stabilności równą 0. Wartość Stabilności Królestwa jasno określa zdolność Królestwa do radzenia sobie z wewnętrznymi napięciami, takimi jak Niepokoje ($\ddag$), ale także, jak efektywnie obecny rząd będzie w stanie realizować swoje cele. Stabilność równa 0 nie ma żadnego wpływu na twoje Królestwo.

Kiedy zwiększasz swoją Stabilność (poprzez Kartę Akcji lub Akcję Podstawową), zmodyfikuj koszt tej Akcji wartością swojej obecnej Stabilności (np. aby zwiększyć Stabilność z +2 do +3, używając Akcji Podstawowej **Zwiększ Stabilność**, musisz zapłacić $(5 + 2 =) 7\ddag$).

Dodatnia Stabilność

PR z dodatnią Stabilnością otrzymują korzyści w każdej Rundzie. Są one zilustrowane na torze Stabilności na każdej Planszy Gracza.

- +1 $\ddag$ lub wyższa:** Otrzymujesz dodatkowe 2 $\ddag$ Dochodu z Podatków w Fazie 4, Krok B.
- +2 $\ddag$ lub wyższa:** Możesz usunąć $\ddag$ z 1 ze swoich Prowincji w Fazie 3, Krok H.
- +3 $\ddag$:** Otrzymujesz premię w wysokości dowolnych 2 $\ddag$ w Fazie 4, Krok D.

Na torze Stabilności 1 znajduje się informacja o aktualnej $\ddag$. W Rezerwie Siły Roboczej 2 znajdują się wszystkie $\ddag$, które nie są obecnie Rozmieszczone - zarówno Wyczerpane $\ddag$, jak i Dostępne $\ddag$. Na Torze Miasta 3 przechowujesz niewykorzystane $\ddag$. Sumując najwyższe niezakryte liczby z pól dla Małych i Dużych $\ddag$ oraz $\ddag$ 4, otrzymujesz swój Dochód z Podatków i $\ddag$. Twój Skarbiec 5 służy do przechowywania Dukatów (4), jest także miejscem, w którym przechowywane są żetony Odsetek (5). Każda Pula Siły Monarchii 6 może pomieścić do 10 $\ddag$. Pole Zmienionego Celu Narodowego 7 jest oznaczone $\ddag$, kiedy ta Akcja jest wykonywana. Religia Państwowa twojego Królestwa jest wskazywana przez umieszczenie odpowiedniego żetonu Religii na polu Religii Państwowej 8. Karta twojego Władcy jest schowana pod polem Władcy 9, podczas gdy karty z Doradcami są schowane pod ich odpowiednimi polami Doradców 10.

Ujemna Stabilność

PR z ujemną Stabilnością otrzymują kary w każdej Rundzie. Są one zilustrowane na torze Stabilności na każdej Planszy Gracza.

- 1 $\ddag$ lub niższa:** Otrzymujesz o 2 $\ddag$ mniej Dochodu z Podatków w Fazie 4, Krok B.
- 2 $\ddag$ lub niższa:** Dodaj $\ddag$ do 1 ze swoich Prowincji w Fazie 3, Krok H.
- 3 $\ddag$:** Otrzymujesz 1 $\ddag$ mniej (twojego wyboru) w Fazie 4, Krok D.
- Ujemna Stabilność może również wywołać szereg negatywnych efektów podczas Wydarzenia.

Stabilność poza -3 i +3

Nie jest możliwe przekroczenie +3 $\ddag$ lub -3 $\ddag$.

- Jeśli zyskujesz Stabilność przy +3 $\ddag$, w zamian otrzymujesz 2 $\ddag$ za każdy krok.
- Jeśli tracisz Stabilność przy -3 $\ddag$, tracisz 2 $\ddag$ za każdy krok. Jeśli nie masz wystarczającej liczby $\ddag$ do stracenia, musisz stracić 1 $\ddag$ innego typu za każde brakujące $\ddag$. Jeśli nie masz w ogóle $\ddag$, zignoruj tę karę.

7.4 EKONOMIA

Dukaty (4)

Wszystkie koszty i zyski pieniężne w grze są mierzone w walucie zwanej Dukatami. W grze występują trzy nominaly monet: monety 1-Dukat, monety 5-Dukatów i monety 10-Dukatów.

Dukaty nie są ograniczone do ilością komponentów, więc jeśli zabraknie Ci monet, oznacz jakoś dodatkowe środki w swoim Skarbcu. Gracze powinni w miarę możliwości wymieniać duże stopy monet o nominalu 1 $\ddag$ na monety o nominalu 5 lub 10 $\ddag$, aby upewnić się, że reszta jest zawsze dostępna w Zasobach.

Ogólnych.

Dochód z Podatków i Koszty Utrzymania

Dochód z Podatków oraz Koszty Utrzymania są obliczane jednocześnie, poprzez zsumowanie wszystkich źródeł dochodu i odjęcie wszystkich kosztów, zgodnie z opisem w Fazie 4, Etap B (str. 10).

Nieopłacone Koszty Utrzymania

Doradcy muszą zostać opłaceni, zanim zapewnią premię do Siły Monarchii (koszt ten jest podany w prawym dolnym rogu karty Doradców). Nieopłaceni Doradcy odchodzą natychmiast, nie zapewniając premii.

Rozwiąż nieopłacone Jednostki Lądowe i zwróć je do Dostępnych $\ddag$ lub Zasobów.

Statki, które nie wróciły do Przyjaznych Portów, (gdy nie możesz pokryć kosztów ich utrzymania na Morzu), są rozwiązywane.

Jeśli nie możesz pokryć Odsetek od swoich Pożyczek, musisz albo wziąć kolejną Pożyczkę (jeśli możesz) albo Zbankrutować.

Pożyczki i Odsetki (5)

Gracz może wziąć Pożyczkę jako Pomniejszą Akcję lub może być do tego zmuszony, aby pokryć swoje wydatki.

Kiedy gracz bierze Pożyczkę, pobiera 5 $\ddag$ z Zasobów i dodaje $\ddag$ do swojego Skarbcu - te żetony wskazują, ile Odsetek gracz musi zapłacić w każdej Rundzie. Jest to obowiązkowy Koszt. Gracz, który ma 5 lub więcej $\ddag$ w swoim Skarbcu, nie może wziąć kolejnej Pożyczki.

Pożyczkę można spłacić jako Pomniejszą Akcję, której koszt wynosi 6 $\ddag$. Kiedy gracz spłaca Pożyczkę, usuwa też ze swojego Skarbcu jedną $\ddag$. Pieniądze zdobyte za spasowanie mogą być użyte do spłaty Pożyczek podczas Tur, w której gracz pasuje.

Bankructwo

Jeśli PR ma 5 lub więcej w swoim Skarbcu i nie może zapłacić obowiązkowego Kosztu (takiego jak Odsetki od Pożyczek, wyniki Kości Buntowników itp.), to Królestwo natychmiast Bankruteje (pamiętaj, że płacenie za Doradców i Jednostki Militarne nie jest obowiązkowe).

Zbankrutowane Królestwo Gracza:

- traci 3
- traci 5
- odrzuca wszystkie ① i ze swojego Skarbcu
- rozwiązuje wszystkich Najemników
- zwalnia wszystkich Doradców
- traci połowę swoich każdego typu (maksymalnie 3 jednego typu).

7.5 MIASTA (○)

○ reprezentuje geograficzny zasięg twojego Królestwa na planszy, a także są twoim głównym źródłem Dochodu z Podatków i Siły Roboczej, jak wskazano na Torze Miasta.

W miarę jak twoje Królestwo będzie się rozrastać, będziesz brał ○ z Toru Miast na swojej Planszy Gracza i umieszczaj je w Prowincjach na planszy. ○ są zawsze brane z najniżej ponumerowanych pól (od lewej do prawej), a w miarę jak to robisz, odsłaniasz kolejne pola na torze, z wyższymi poziomami dochodu i Siły Roboczej.

Każde Małe ○ zapewnia Dochód z Podatków w wysokości 1 ①, a każde Duże ○ zapewnia dochód w wysokości 2 ①. Każdy zapewnia 1/2 ①.

Jeśli zabraknie ci Dużych ○, możesz zamiast tego umieścić 2 Małe ○ na Dużej Prowincji. Jeśli wszystkie 20 Małych ○ na Planszy Gracza zostało umieszczone na planszy, weź kafelek Dochodu +20 ① i umieść pozostałe 20 ○ z Zasobów na Torze Miast na swojej Planszy Gracza. Kafelek Dochodu +20 ① musi zostać zwrócony do Zasobów, jeśli będziesz miał poniżej 20 Małych ○. Jeśli skończyły ci się wszystkie 40 Małe ○, umieść zamiast ○ za każdym razem, gdy potrzebny jest nowe Małe ○.

7.6 KLUCZOWE PROWINCJE

Wszystkie Prowincje na mapie, na których znajduje się flaga danego Królestwa, są uważane za Prowincje

Kluczowe tego Królestwa. Ma to zastosowanie bez względu na to, kto aktualnie jest właścicielem danej Prowincji, ale jest nadpisywane przez wszelkie ○ na Prowincji lub ○ umieszczone na jej Obszarze (patrz poniżej).

Prowincja, która jest Prowincją Kluczową jej Właściciela, nie może zostać Wyzwolona (patrz str. 37), aby utworzyć lub przyłączyć się do innego Królestwa. Jakkolwiek Bunt w Prowincji, która nie jest Prowincją Kluczową jej Właściciela, powoduje, że dołącza ona do Królestwa, którego Prowincją Kluczową jest.

Żetony Kluczowe (○)

Aby umieścić ○, PR musi posiadać wszystkie Prowincje w docelowym Obszarze oraz użyć Akcji **Integracja Obszaru** na karcie **Rozwinięcia Królestwa**. W ten sposób usuwa wszystkie żetony ○ lub inne ○, które już znajdują się na tym samym Obszarze. ○ nie może zostać umieszczony na Obszarze, na którym wszystkie Prowincje są już Prowincjami Kluczowymi PR. Czasami ○ może zostać umieszczony w ramach nagrody za Misję.

Wszystkie Prowincje na Obszarze, na którym PR umieściło ○, są uważane za Prowincje Kluczowe tej PR (i żadnego innego Królestwa).

Każde ○ w grze liczy się jako na swoim Obszarze i jest warte 1 podczas Punktacji Końcowej.

znajduje się na planszy, możesz to zrobić, biorąc 1 niezbadaną, nie-Podstawową Ideę odpowiedniego typu z planszy i wtasowując ją z powrotem do talii. Następnie umieść swoją Zbadaną Ideę na planszy. Jeśli na planszy nie ma żadnych niezbadanych Idei tego samego typu, zrób miejsce w nowym rzędzie Idei i dodaj tam nową Ideę.

Formy Rządu

Niektóre Idee są oznaczone jako Formy Rządu. W danym momencie, jednocześnie możesz mieć Zbadaną tylko 1 z tych Idei.

Jeśli Badasz Formę Rządu, kiedy masz już jedną, tracisz tą wcześniejszą. Usuń swój znacznik z Idei, który straciłeś. Zdobądź za nową Ideę; nie tracisz za utraconą Ideę.

8. IDEE

Postęp w technologii i filozofii jest reprezentowany przez karty Idei. Można je wykorzystać, podejmując Akcję Badanie Idei (patrz str. 12), zwaną też po prostu Badaniem, i wydając Punkty Monarchii odpowiadające typowi danej Idei. Niektóre Idee mają warunki wstępne, które muszą zostać spełnione, zanim będzie można je Badać, a niektóre Idee nie zostaną dodane do talii Idei, dopóki gra nie osiągnie określonej Ery.

Po Zbadaniu Idei gracz zdobywa 2 i zaznacza tę Ideę żetonem Znacznika.

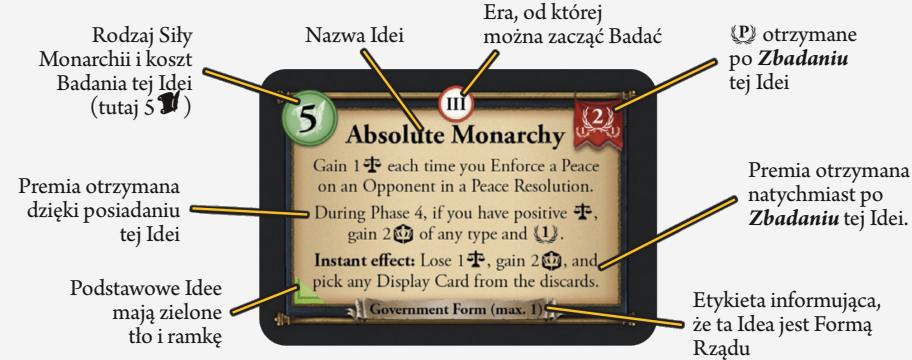
Jeśli drugi lub trzeci gracz, bada tę samą Ideę, każdy z graczy, którzy już ją zbadali, otrzymuje kolejny 1 . Gdy 3 graczy Zbadają Ideę, tylko gracz przeprowadzający Akcję Badanie tej Idei otrzymuje .

Dostępne Idee i dodawanie Idei

Na początku gry zwykle dostępne są 3 Idee każdego typu do **Badania**, przy czym 1 każdego typu jest Ideą Podstawową (zielone tło). Są one ułożone w siatce 3 x 3, z jedną kolumną dla każdego typu Siły Monarchii. W miarę postępu gry, poprzez Wydarzenia, będzie dodawanych więcej Idei, tworząc dodatkowe rzędy w siatce.

Jeśli jakieś Wydarzenie lub Misja pozwala ci **Zbadać** Ideę, który nie

ODZNAKOWANIE NA KARCIE IDEI

10. ROZMOWY POKOJOWE

Rozmowy Pokojowe mają miejsce wyłącznie w Kroku D Fazy Pokój i Bunty.

Gracze rozstrzygają Pokój dla jednego Wroga na raz. Jednakże PR z Aktywnymi Sojusznikami negocjuje również w imieniu swoich Aktywnych Sojuszników. Podczas Rozmów Pokojowych Wasale pod wszystkimi aspektami są traktowani jako część Królestwa ich Suzerena.

10.1 KOLEJNOŚĆ ROZMOW POKOJOWYCH

Podczas Fazy 3, Krok D: Rozmowy Pokojowe, postępuj zgodnie z poniższą sekwencją, aby rozstrzygnąć wszystkie trwające Wojny. Możesz również skorzystać z diagramu Rozmów Pokojowych, który pomoże ci przejść przez ten proces.

1. Automatyczny Biały Pokój

Jeśli którykolwiek z toczących się Wojen spełnia wymagania Automatycznego Białego Pokoju, wszystkie te Wojny kończą się natychmiast. W razie potrzeby dodaj/usuń żetony Rozejmu/Wojny (patrz punkt 10.4).

Podczas sprawdzania Automatycznego Białego Pokoju, policz Aktywnych Sojuszników Wroga jako część jego Królestwa. Taki Pokój nie może być zawarty oddzielnie z Aktywnym Sojusznikiem. Jeśli zawsze Biały Pokój z PR posiadającym Aktywnych Sojuszników, jesteś teraz w Pokoju także z tymi Aktywnymi Sojusznikami.

2. Całkowite Zwycięstwo

Jeśli którykolwiek z graczy spełni wymagania dotyczące Całkowitego Zwycięstwa w którykolwiek ze swoich Wojen, rozstrzygnij te Wojny w kolejności Tur (jeden gracz rozstrzyga wszystkie swoje Całkowite Zwycięstwa przed przejściem do następnego gracza, w kolejności zgodnej z ruchem wskazówek zegara).

Przy określaniu, czy gracz spełnił wymagania dotyczące Całkowitego Zwycięstwa nad którymś z Królestw, lub przy rozstrzyganiu Warunków Pokoju dotyczących Całkowitego Zwycięstwa, traktuj Aktywnych Sojuszników Wroga PR oddzielnie od niego.

Wszystkie Wojny, w których osiągnięto Całkowite Zwycięstwo, muszą zostać rozstrzygnięte przed przejściem dalej. Zwycięzca musi Wyegzekwować wybrane przez siebie Warunki Pokoju, chyba że z Przegrany zostanie uzgodniony Pokój Wynegocjowany. Kiedy pokój został rozstrzygnięty z Aktywnym Sojusznikiem innego PR, usuń jego ~~XX~~ tego PR z NPR.

W razie potrzeby dodaj/usuń żetony Rozejmu/Wojny (patrz punkt 10.4).

3. Częściowe lub Niejednoznaczne Zwycięstwo

Zaczynając od pierwszego gracza, zgodnie z ruchem wskazówek zegara, każdy z graczy rozstrzyga (lub decyduje się nie rozstrzygać) wszystkie pozostałe Wojny. Gracz musi rozstrzygnąć wszystkie Wojny, które chce zakończyć, w dowolnej kolejności, zanim następny gracz będzie mógł zrobić to samo.

Podczas tego etapu Rozmów Pokojowych PR rozstrzygają Pokój w imieniu swoich Aktywnych Sojuszników (patrz punkt 10.3). W przeciwnym razie Pokój jest rozstrzygany z jednym Wrogiem Królestwem na raz.

Jeśli gracz spełnił wymagania dotyczące Częściowego Zwycięstwa, może wybrać opcję Egzekwowania lub Negocjowania (dla Wrogich graczy ludzkich) Warunków Pokoju.

W Wojnie, w której żadna ze stron nie jest Zwycięzcą, Wrogiie NPR zaakceptuje (a Bot może) Biały Pokój, podczas gdy Warunki Pokoju muszą być Negocjowane dla Wrogich ludzkich graczy.

W razie potrzeby dodaj/usuń żetony Rozejmu/Wojny (patrz punkt 10.4).

4. Następstwa

Po rozstrzygnięciu Rozmów Pokojowych każda PR, która jest teraz w stanie Pokoju, musi natychmiast przemieścić wszystkie swoje Jednostki znajdujące się na Neutralnym Obszarze do najbliższego Przyjaznego Obszaru (licząc każdy Obszar lub Strefę Morską jako odległość 1 pola). Jeśli kilka Przyjaznych Obszarów znajduje się równie blisko, gracz może wybrać, na którym z nich umieści swoje Jednostki. Nie kosztuje to żadnych ~~XX~~.

PR, które są teraz w stanie Pokoju, muszą także odwrócić wszystkie swoje ~~XX~~, będące na stronie Aktywnego Sojusznika (~~XX~~), z powrotem na ich normalną stronę (~~XX~~) oraz zwrócić wszystkie Jednostki Sojusznicze w swoich Armiah i Rezerwach Siły Roboczej do Zasobów Ogólnych.

10.2 ZWYCIĘSTWO LUB PRZEGRANA

Jeśli spełnisz wymagania dla Częściowego lub Całkowitego Zwycięstwa (zgodnie z poniższą tabelą), lub jeśli twój Wróg się podda, jesteś uważany za Zwycięzca tej Wojny.

Należy pamiętać, że NPR zawsze uważa się za posiadające 0 Rozmieszczonej Jednostek Lądowych.

Gracz może zostać Zwycięzca Wojny, w której jedyne warunki, jakie jest w stanie Wyegzekwować, są naprawdę niekorzystne (zwłaszcza jeśli Wróg zdobył więcej terytoriów niż on). W takich przypadkach Zwycięzca może preferować (jeśli Przegrany się nie podda) kontynuowanie Wojny lub spróbować zatrzeć Pokój Wynegocjowany z Wrogiem.

Żadna ze Stron nie Zwyciężyła

Niektóre Wojny kończą się Automatycznym Biały Pokojem lub Niejednoznaczny Wynikiem, a więc nie mają Zwycięzcy ani Przegranego.

W przypadku Automatycznego Białego Pokoju Warunki Pokoju są ustalone. Jednak w przypadku Niejednoznaczny Wyniku, żadna ze stron nie może Wyegzekwować preferowanych przez siebie Warunków

Warunki Zwycięstwa/Pokoju

Warunek	Wymagania, które muszą być spełnione	Dozwolone Warunki Pokoju	Oddzielny Pokój z Aktywnymi Sojusznikami?
Automatyczny Biały Pokój	Żadna ze stron Wojny nie Okupuje Prowincji Wroga (wliczając w to Prowincje Wasali lub Aktywnych Sojuszników Wroga).	Biały Pokój	Nie
Całkowite Zwycięstwo	PR Okupuje wszystkie Prowincje de iure jednego Wroga, który nie ma już żadnych Rozmieszczonej Jednostek Lądowych. Przy rozstrzyganiu Całkowitego Zwycięstwa, każdy Aktywny Sojusznik Wroga PR jest traktowany oddzielnie od tego PR.	Wszystkie warunki są dozwolone (o ile spełnione są dodatkowe wymagania dla danego warunku)	Tak
Częściowe Zwycięstwo	Wróg PR: Rozmieszczone Jednostki Lądowe PR mają przewagę liczbenną 2:1 nad Rozmieszczonej Jednostkami Lądowymi Wroga*. NPR lub Wrogi Bot: Rozmieszczone Jednostki Lądowe PR mają przewagę liczbenną nad całkowitą liczbą ? na ich Obszarach, plus wszystkie Rozmieszczone Jednostki Lądowe Wroga*. *Jednostki znajdujące się na Odległych Kontynentach, gdzie drugie Królestwo nie ma ~~XX~~ , nie liczą się do tych obliczeń.	Poza Pełną Aneksją, wszystkie Warunki Pokoju są dozwolone (o ile spełnione są dodatkowe wymagania specyficzne dla danego warunku)	Nie (z wyjątkiem sytuacji, gdy Egzekwowany jest Warunek <i>Zabezpiecz Żądaną Sukcesję</i>)
Niejednoznaczny Wynik	Żaden z powyższych warunków nie jest spełniony.	Biały Pokój, Pokój Wynegocjowany (ludzki Wrogi)	Nie

Pokoju, chyba że gracz chce się Poddać.

NPR zawsze przyjmie Biały Pokój, jeśli zostanie mu zaoferowany. Bot, w przypadku Niejednoznacznego Wyniku, przyjmie propozycję Białego Pokoju, jeśli jego Wróg zdobył (Okupuje) Prowincje o większej Wartości Podatkowej Bota, niż Bot zdobył (Okupuje) od swojego Wroga.

Poddanie się

Gracz może dobrowolnie Poddać się, nawet jeśli jego Wróg nie spełni wymagań dla Całkowitego lub Częściowego Zwycięstwa, i tym samym wskazać swojego Wroga jako Zwycięzcę tej Wojny.

Poddając się, natychmiast tracisz 2, a twój Wróg zyskuje 2.

Jeśli się Poddasz, twój Wróg może Wyegzekwować Pokój, tak jakby odniósł Częściowe Zwycięstwo. Musi on jednak zakończyć Wojnę w tej Rundzie, albo przez wprowadzenie jednego z odpowiednich Warunków Pokoju, albo przez zgodę na Pokój Wynegocjowany z tobą.

Egzekwowanie Warunków Pokoju

Bycie Zwycięzcą oznacza, że możesz egzekwować Warunki Pokoju, które odpowiadają spełnionym Warunkom Zwycięstwa.

10.3 POKÓJ I SOJUSZNICY

Jeśli wygrasz Wojnę przeciwko Sojuszowi dwóch PR, Warunki Zwycięstwa i Warunki Pokoju są rozstrzygane indywidualnie dla każdego Wrogiego PR.

PR muszą negocjować Pokój w imieniu swoich Aktywnych Sojuszników NPR - to znaczy tych, których 2 zostało odwrócone na stronę 2.

Zasady Pokoju dla Aktywnych Sojuszników (2)

Automatyczny Biały Pokój

Podczas określania, czy wymagania Automatycznego Białego Pokoju zostały spełnione, policz Aktywnych

Sojuszników jako część Królestwa ich Sojusznika PR. Jeśli wymagania są spełnione, zawierasz Biały Pokój zarówno z PR, jak i jego Aktywnymi Sojusznikami.

Całkowite Zwycięstwo

Podczas określania i rozstrzygania Całkowitego Zwycięstwa przeciwko Aktywnym Sojusznikom, traktuj ich jak każde inne NPR. Po rozstrzygnięciu Pokoju z takim Aktywnym Sojusznikiem, PR Sprzymierzone z tym NPR musi odrzucić Jednostki Sojusznicze równe Dochodom z Podatków tego NPR sprzed Wojny podzielonym przez 2. Następnie 2 jest usuwana z planszy.

Częściowe Zwycięstwo

Jeśli nie osiągnąłeś Częściowego Zwycięstwa przeciwko wrogiemu PR, nie osiągnąłeś go również przeciwko z jego Aktywnym Sojusznikom. Z drugiej strony, jeśli odniosłeś Częściowe Zwycięstwo przeciwko Wrogiemu PR, dotyczy ono to również wszystkich Aktywnych Sojuszników tego PR.

W tym przypadku Pokój jest egzekwowany lub negocjowany jednocześnie dla PR oraz ich Aktywnych Sojuszników. Dla wszystkich Królestw biorących udział w Rozmowach Pokojowych (zarówno PR, jak i ich Aktywni Sojusznicy) może zostać wybrany tylko jeden Warunek Pokoju, który jest rozstrzygany w sposób opisany poniżej.

Warunki Pokoju

Biały Pokój działa dokładnie tak samo jak normalny, natomiast Pełna Aneksja jest możliwa tylko wtedy, gdy Całkowite Zwycięstwa są rozstrzygane indywidualnie dla Aktywnych Sojuszników.

Upokorzenie daje 2 za Prowincje zwrócone bezpośrednio Wrogiem PR. Wszystkie Prowincje Legalnie Posiadane przez Aktywnych Sojuszników muszą zostać zwrócone bez żadnej nagrody 2.

W przypadku Warunku Pokoju

Utrzymaj Aktualny Stan Planszy, traktuj Prowincje Legalnie Posiadane przez Aktywnych Sojuszników swoich Wrogów tak samo, jak wszystkie inne Prowincje, które Okupujesz. Możesz je zatrzymać jak zwykle (z wyjątkiem Stolic) lub zwrócić, aby otrzymać w zamian Dukaty. Nie jest jednak możliwe Wyzwolenie Prowincji Aktywnych Sojuszników Wroga, aby zyskać 2.

W przypadku Warunków Wasalizacji i Wymuszonej Konwersji, zastosuj efekty Warunków Pokoju tylko do tych Królestw, w których Zwycięzca może spełnić wszystkie dodatkowe wymagania. W przypadku pozostałych Królestw, traktuj to jako Biały Pokój pomiędzy stronami (bez straty 2), a Okupowane Prowincje są zwracane do Prawowitych Właścicieli.

Warunek Pokoju Zabezpiecz Żądaną Sukcesję może być Egzekwowany oddziennie na NPR niezależnie od statusu Aktywnego Sojusznika.

10.4 ROZEJMY

Po zawarciu Pokoju, czy to egzekwowanego czy wynegocjowanego, zaangażowane strony zawierają Rozejm, który trwa do Fazy 3 następnej Rundy.

Odwrócić wszystkie żetony Wojny na stronę Rozejmu za każde Królestwo, z którym masz teraz zawarty Rozejm. Rozejmów nie umieszcza się na Aktywnych Sojusznikach byłych Wrogów i nigdy na Królestwach Wasali. Usuń wszystkie żetony Wojny/Rozejmu z Królestw, które zostały Zwasalizowane.

Nie możesz Wypowiedzieć Wojny Królestwu, z którym zawarłeś Rozejm, ale możesz dołączyć do Wojny przeciwko niemu, akceptując Obronne CtA (patrz str. 32).

Zasada opcjonalna 3: Zakaz Poddawania się!

Poddanie się nie jest dozwolone. Wszystkie Wojny trwają warunki mogą być Wyegzekwowane lub uzgodnienia przez walczące strony Pokoju Wynegocjowanego.

Kwalifikowany Warunek Pokoju

Warunki Zwycięstwa → oraz Pokoju	Całkowite Zwycięstwo							
	Częściowe Zwycięstwo (lub Wróg się Poddaje)							
	Niejednoznaczny Wynik	Automa-tyczny Biały Pokój						
Warunki Pokoju →	Biały Pokój	Pokój Wynego-cjowany	Utrzymaj Aktualny Stan Planszy	Upokorzenie	Wasalizacja	Wymuszona Konwersja	Zabezpiecz Żądaną Sukcesję	Pelna Aneksja
kontra Ludzki gracz	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
kontra Bot	✓		✓	✓		✓	✓	✓
kontra NPR	✓		✓		✓	✓	✓	✓
Musi Okupować Stolicę Przegranego				✓*	✓	✓	✓	✓
Wymagania dodatkowe					✓	✓	✓	

*Okupacja Stolicy Przegranego nie jest wymagana, jeśli się Poddal.

Uwaga: Rozmowy Pokojowe z udziałem Cesarza HRE, gdy Cesarz bronii HRE, patrz strona 44.

WARUNKI POKOJU

Podczas rozstrzygania Pokoju można wybrać tylko 1 Warunek Pokoju na Wojnę/Wroga. Każde otrzymane może zostać umieszczone w Obszarach, które są pełne - w razie potrzeby przesuń inne .

Wymagania dla każdego z Warunków Pokoju są wymienione w punktach zapisanych czerwoną czcionką.

Biały Pokój

• Egzekwowanie Całkowitego Zwycięstwa

Jest to powrót do warunków sprzed Wojny, przy czym żadna ze stron nie płaci odszkodowania. Wszystkie zaangażowane PR tracą po .

Wszystkie Okupowane Prowincje muszą zostać zwrócone ich Prawowitym Właścicielom.

Utrzymaj Aktualny Stan Planszy

• Egzekwowanie Częściowego lub Całkowitego Zwycięstwa

Okupowane Stolice muszą zostać zwrócone Prawowitym Właścicielom, którzy muszą zapłacić Okupantowi okup w wysokości 10.

Domyślnie, poza Stolicami, Okupanci (po obu stronach) zatrzymują wszystkie Prowincje, które aktualnie Okupują.

Jednakże Zwycięzca (i tylko Zwycięzca), zamiast zatrzymywać Okupowane Prowincje, może zamiast tego:

- Wymienić dowolną z tych Prowincji na dowolną Prowincję o takiej samej Wartości Podatkowej, którą aktualnie zajmuje Przegrany.
- Zwrócić dowolną z tych Prowincji i zażądać, aby Przegrany zapłacił mu 3 za każdą Wartość Podatkową zwracanych Prowincji.
- Wyzwól (patrz str.) dowolną z tych Prowincji, która nie są Prowincjami Kluczowymi Przegranego i zdobądź 1 za każdą Wyzwoloną Wartość Podatkową. Zwycięzca może również zatrzymać Sojusz z Wyzwolonym NPR i umieścić 2 na jego Obszarach.

Zwycięzca może mieszać i łączyć powyższe opcje. Suma Dukatów, których można zażądać za zwrot Stolicy i innych Prowincji Królestwa, jest ograniczona do 2x Dochód z Podatków Przegranego (obliczane po zwrocie tych Prowincji).

PR mogą, odrzucając z dowolnego Obszaru (Obszarów), na którym otrzymały Prowincje, usunąć także 2 z tego samego Obszaru (Obszarów).

PR, które w wyniku tej Wojny straciły jakkolwiek Prowincje lub Prowincje Wasala, mogą umieścić w każdym Obszarze, w którym straciły przynajmniej 1 Prowincję (jeśli chcą).

Upokorzenie

• Egzekwowanie Częściowego lub Całkowitego Zwycięstwa

• Zwycięzca musi Okupować Stolicę Przegranego lub Przegrany musi się Poddać

Wszystkie Okupowane Prowincje muszą zostać zwrócone ich Prawowitym Właścicielom.

Zwycięzca otrzymuje równe 2 x Wartość Podatkowa Prowincji zwróconych Przegranemu (maksymalnie 10). Przegrany traci taką samą liczbę . Żadne nie jest przyznawane za Prowincje zwrócone Aktywnym Sojusznikom Przegranego.

Wasalizacja

• Egzekwowanie Częściowego lub Całkowitego Zwycięstwa

• Przegrany musi być NPR

• Zwycięzca musi Okupować Stolicę Przegranego oraz co najmniej 1 z jego Prowincji de iure w innym Obszarze (jeśli istnieje).

Przegrany zostaje Wasalem (patrz str.) Zwycięzcy. Zwycięzca umieszcza swoje we wszystkich Prowincjach *de iure* Przegranego (z wyjątkiem Prowincji Okupowanych przez inne PR) i zwraca wszystkie swoje z tych Prowincji na Tor Miasta na swojej Planszy Gracza.

Zwycięzca może umieścić 2 w Królestwie Przegranego. Dodaj do wszystkich otrzymanych w Obszarach, w których Zwycięzca nie Okupował żadnych Prowincji. Usuń wszystkie z Królestwa Przegranego.

Zwycięzca może, odrzucając z dowolnego Obszaru, w którym właśnie otrzymał , usunąć także 2 z tego samego Obszaru.

Wymuszona Konwersja

• Egzekwowanie Częściowego lub Całkowitego Zwycięstwa

• Zwycięzca musi Okupować Stolicę Przegranego oraz Kontrolować wszystkie pozostałe Prowincje w jego Obszarze Stołecznym.

Wszystkie Okupowane Prowincje muszą zostać zwrócone ich Prawowitym Właścicielom.

Przegrany musi zmienić swoją Religię Państwową i Religię swojego Obszaru Stołecznego, aby dopasować ją do Religii Państwowej Zwycięzcy.

Zwycięzca otrzymuje i może dodać 2 w Obszarze Stołecznym Przegranego. Przegrany traci i musi usunąć 4 z planszy.

Zabezpiecz Żądaną Sukcesję

• Egzekwowanie Częściowego lub Całkowitego Zwycięstwa

• Stolica Przegranego musi mieć L

• Zwycięzca musi Okupować Stolicę Przegranego

• Zignoruj status Aktywnego Sojusznika Przegranego

Wszystkie Okupowane Prowincje muszą zostać zwrócone Prawowitym Właścicielom. Jeśli Przegrany jest NPR, wszystkie jego pozostałe Wojny kończą się na warunkach Białego Pokoju.

Usuń wszystkie i ze

Stolicą Przegranego, oprócz tych należących do Zwycięzcy. Zwycięzca zdobywa za każde usunięte i właściwie żetonów tracą po .

Jeśli Zwycięzca ma na Stolicy Przegranego, musi je odwrócić, za co zdobywa równy Dochodowi z Podatków Przegranego (maks.).

Jeśli Przegrany jest NPR, Zwycięzca może, dodać 4 do Obszaru Stołecznego Przegranego lub, jeśli Przegrany jest PR, zastąpić Władcę Przegranego Przywódcą z dowolnego stosu kart odrzuconych. Zwycięzca może wtedy zatrzymać Sojusz z Przegranym.

Pełna Aneksja

• Egzekwowanie Całkowitego Zwycięstwa

• Przegrany musi być NPR lub Botem

Prowincje *de iure* Przegranego są w pełni włączane do Królestwa Zwycięzcy. Usuń wszystkie , żetony Wojny i Okupacji z Anektowanych Prowincji.

Jeśli Przegrany był Aktywnym Sojusznikiem PR, PR traci .

Zwycięzca może, odrzucając żeton z dowolnego Obszaru (Obszarów), do którego Anektował Prowincje, usunąć także 2 z tego samego Obszaru.

Pokój Wynegocjowany

• Nie Egzekwowany

• Obie strony muszą być ludźmi

Niezależnie od tego, czy warunki Zwycięstwa zostały spełnione, czy nie, gracze mogą negocjować Warunki Pokoju między sobą. Gracze mogą również uzgodnić, kto zostanie nazwany Zwycięzca lub Przegranym (jeśli ktokolwiek).

Gracze mogą zgodzić się na każde z pozostałych Warunków Pokoju wymienionych tutaj, z wyjątkiem Wasalizacji i Pełnej Aneksji, tak długo jak spełnione są odpowiadające im dodatkowe wymagania.

Należy pamiętać, że Warunki Pokoju są zazwyczaj jednostronne, tzn. obie strony nie mogą zostać jednocześnie Upokorzone, Zmuszone do Konwersji czy mieć Zabezpieczonej Żądanej Sukcesji.

Jeśli strony zgadzają się na Utrzymanie Aktualnego Stanu Planszy, każda ze stron może wymienić Okupowane Prowincje za Dukaty, i obie strony mogą zgodzić się na Wyzwolenie Prowincji, jeśli zrezygnują z otrzymania wszystkich za Wyzwolenie.

Jak zwykle, w każdej Wojnie można wybrać tylko jeden Warunek Pokoju.

Opcjonalnie, oprócz wybrania jednego z pozostałych wymienionych Warunków Pokoju, gracze mogą jako część Rozmów Pokojowych, zgodzić się na to, aby jeden z nich podjął natychmiastową Akcję *Zerwanie więzi* i/lub *Diplomacji między graczami* (płacąc za Akcję jak zwykle), nie zważając na ograniczenia związane z byciem w stanie Wojny. Warunki tej Akcji i Warunki Pokoju są ustalane jako jedna umowa, a nie osobno.

11. STOSUNKI DYPLOMATYCZNE

11.1 WPŁYW (📦)

Wpływy oznaczają władzę polityczną i dobre stosunki z NPR na Obszarach, których bezpośrednio nie kontrolujesz. Niektóre Akcje Dyplomatyczne, takie jak *Zawiązanie Sojuszu* czy Karta Akcji *Podporządkowanie*, wymagają posiadania określonej liczby 📦 w Królestwie docelowym.

Żaden Obszar nie może mieć więcej niż 5📦 i możliwe jest wypełnienie Obszaru 📦, aby uniemożliwić innym graczom podjęcie Akcji *Wpływ* umieszczonej tam 📦.

📦 otrzymane poprzez Wydarzenia, Misje lub Warunki Pokoju mogą być umieszczone w Obszarach, które są pełne - usuń inne 📦, jeśli to konieczne.

Każdy PR 📦 może być sabotowany przez Siatki Szpiegowskie ich Przeciwników.

Jeśli nie masz już 📦 w Zasobach, możesz swobodnie usunąć swoje 📦 z planszy, aby użyć ich tam gdzie potrzebujesz.

Wpływ i Królestwa Graczy

📦 nie mogą być używane do wpływania na inne PR i nie mogą być umieszczone w Obszarach, gdzie wszystkie Prowincje należą do PR.

Kiedy wszystkie Prowincje na danym Obszarze są w Posiadaniu PR, wszystkie 📦 są usuwane i wracają do Zasobów ich właścicieli.

Wpływ na Odległe Kontynenty

Nie można umieszczać 📦 w Odległych Obszarach, ale 📦 w Puli Kolonistów w każdym Odległym Obszarze, dla celów *Zawiązania Sojuszu* i *Wezwanie do Broni*, licząc się jako 📦.

11.2 MAŁŻEŃSTWA (💍)

Musisz użyć Karty Akcji *Królewskie Małżeństwo*, aby wzmacnić swoje polityczne więzi z Królestwem, z przedstawicielem którego się ożenisz. W zasadach gry termin „Królewskie Małżeństwo” i „Małżeństwo” są używane zamiennie.

Musisz mieć maksymalnie 3💍 (Idea „Gabinet” pozwala na 1 więcej).

Efekty Małżeństw Królewskich

- Dla wszystkich celów, 📦 liczy się jako 📦, ale 📦 nie może zostać usunięte i nie wlicza się do limitu 5📦 dla danego Obszaru.
- Kiedykolwiek podejmując Akcję (lub zagrywając Kartę Akcji), która wymaga usunięcia 📦 z Obszaru, usuń o 1 mniej 📦 niż normalnie, jeśli masz na tym Obszarze 1+💍.
- Małżeństwo umożliwia *Podporządkowanie* sobie NPR, których Dochód z Podatków jest wyższy niż 1/2 twojego

Dochodu Bazowego z Podatków lub które mają własnych Wasali.

- Małżeństwa Królewskie wyzwalają wiele Wydarzeń (np. *Sporna Sukcesja*).
- Otrzymujesz karę -1FK, jeśli zaatakujesz Królestwo, z przedstawicielem którego jesteś w związku Małżeńskim (dodatkowo do utraty Stabilności, która może wystąpić w wyniku braku Casus Belli).

Partnerzy Kwalifikujący się do Małżeństwa

Kilka PR może być Poślubionych temu samemu NPR.

Musisz poślubić swoich własnych Wasali, ale nie Wasali innych graczy. Jeśli NPR, z którym jesteś w związku Małżeńskim, jest Wasalem innego PR, musisz usunąć swoje 📦 z tego Królestwa.

Musisz zatrzymać Małżeństwo z Królestwem Przeciwnika (patrz *Dyplomacja między graczami*), w którym to przypadku oboje otrzymują Kartę Akcji typu wybranego przez Aktywnego Gracza.

Partnerzy Kwalifikujący się do Małżeństwa w zależności od Religii Państwowej:

- Chrześcijańskie PR:** inne Królestwa Chrześcijańskie
- Muzułmańskie PR:** inne Królestwa Muzułmańskie
- Rewolucyjne PR:** brak Królestw.

Sporna Sukcesja (🔥)

Zawarcie Królewskiego Małżeństwa z innym Królestwem wiąże się z ryzykiem wciągnięcia cię w konflikt Spornej Sukcesji.

Sporna Sukcesja może zostać wywołana przez Wydarzenie o tej samej nazwie, jak również przez niektóre inne Wydarzenia lub przez Bezkrólewie (patrz str. 20).

Kiedy Sporna Sukcesja zostanie wywołana w danym Królestwie, odwróci wszystkie żetony Małżeństwa w tym królestwie na stronę „Sporna Sukcesja” (🔥). Odwrócony żeton Małżeństwa daje CB wszystkim graczom (str. 22). Właściciel żetonu ryzykuje poniesienie straty (P), jeśli nie podejmie żadnej akcji, jak opisano na stronie 9.

11.3 SOJUSZE (❖)

Sojusz to pakt między Królestwami, które wspierają się wzajemnie w razie Wojny.

Musisz mieć maksymalnie 3❖ (Idea „Gabinet” pozwala na 1 więcej).

Podporządkowanie

- Musisz zagrać Kartę Akcji *Podporządkowanie*, aby zrobić z Sojusznika swojego Wasala, jeśli masz wystarczającą liczbę 📦 na jego Obszarach (patrz punkt 11.4).

Ograniczenia Sojuszu

- NPR może być sprzymierzone tylko z 1 PR.
- Jeśli jesteś w stanie Wojny nie możesz *Zawiązać Sojuszu* (str. 15).
- Nie możesz zawiązać ani zawierać Sojuszy

z Królestwami, które są w stanie Wojny (w tym z Aktywnymi Sojusznikami).

Wezwania do Broni (CtA)

- Kiedy Wypowiadasz Wojnę, lub ktoś Wypowiada Wojnę tobie lub twojemu Sojusznikowi NPR, możesz wysłać *Wezwanie do Broni* (str. 13).
- Musisz otrzymać CtA, gdy ktoś Wypowie Wojnę twojemu Sojusznikowi lub twojemu Sojusznikowi innemu Królestwu.

Wysyłanie CtA

Jedną z głównych korzyści płynących z Sojuszy jest to, że możesz użyć Pominiejszej Akcji *Wezwanie do Broni* (str. 13), aby wezwać wsparcie w czasie Wojny.

Otrzymywanie CtA

Sojusznik może wysłać ci *Ofensywne CtA*, gdy Wypowie Wojnę innemu Królestwu, lub *Obronne CtA*, gdy jest celem DoW - NPR automatycznie zawsze robi to jednocześnie, gdy jest celem DoW.

Musisz natychmiast odpowiedzieć na CtA, po sprawdzeniu, czy możesz je zaakceptować:

- Jeśli jest to *CtA Obronne*, zawsze możesz je zaakceptować (nie ma ograniczeń związanych z DoW).
- Jeśli jest to *CtA Ofensywne*, musisz stosować się do ograniczeń DoW (str. 22). Jeśli CtA nie może zostać zaakceptowane, należy je odrzucić.

Przyjęcie CtA

Kiedy akceptujesz CtA, natychmiast dołączasz do strony Sojusznika w Wojnie.

- Jeśli akceptujesz *Ofensywne CtA*, umieść żetony Wojny na Wrogach twojego Sojusznika. Jeśli akceptujesz *Obronne CtA*, umieść żetony Wojny wrogich PR na swojej Stolicy.
- Jeśli dołączasz do tej Wojny, przyjmując *Obronne CtA* od Sojusznika NPR, możesz wysłać *Obronne CtA* do swoich pozostałych Sojuszników NPR, korzystając z Akcji *Wezwanie do Broni* (str. 13).
- Jeśli przyjmiesz *Obronne CtA*, będąc jednocześnie Sojusznikiem PR przeciwnej strony, twój Sojusz z tym PR zostaje zakończony.
- Jeśli zaakceptujesz CtA od NPR, zdecyduj, czy chcesz uczynić go Aktywnym Sojusznikiem czy nie.
- Wróć do odpowiedniego kroku sekwencji Akcji *Wypowiedzenie Wojny* (str. 16).

Uwaga: Przystąpienie do Wojny poprzez przyjęcie CtA nie powoduje, że twoi Wrogowie mają nową możliwość wysyłania CtA.

Odrzucenie CtA

Kiedy odrzucasz CtA, Sojusz z nadawcą zostaje zakończony.

- Usuń swoje ❖ z Sojusznika wysyłającego CtA.
- Jeśli był to Aktywny Sojusznik, tracisz liczbę Jednostek Sojuszniczych ze swoich Dostępnych ⚔ lub Armii równą 1/2 Wartości Podatkowej Prowincji NPR

sprzed wojny. Twój Wróg musi umieścić żeton Wojny na twoim byłym Aktywnym Sojuszniku. Jest to teraz oddzielna Wojna.

3. Jeśli jest to CtA Obronne, tracisz 2★ i musisz usunąć 5★ z Obszarów twojego byłego Sojusznika.

4. Jeśli jest to CtA Obronne, a twój były Sojusznik jest PR, może on umieścić żeton CB na twojej Stolicy.

5. Jeśli twój były Sojusznik jest NPR lub PR, który nie zdecydował się umieścić żetonu CB, musisz umieścić żeton Rozejmu na jego Stolicy (PR, umieszcza go także na swojej).

6. Wróć do odpowiedniego kroku sekwencji Akcji Wypowiedzenie Wojny (str. 16).

Zignoruj kroki 3 i 4 powyżej, jeśli którykolwiek z poniższych stwierdzeń jest prawdziwe:

- Spasowałeś
- Jesteś już zaangażowany w inną Wojnę

Sojusze między Królestwami Graczy

PR mogą zawierać Sojusze z innymi PR, ale takie Sojusze nie są tworzone poprzez Akcję **Zawiązanie Sojuszu** - zamiast tego są one uzgadniane w ramach Akcji **Dyplomacja między graczami** (patrz str. 12).

Gracze muszą odpowiedzieć na CtA zgodnie z rozdziałem „Otrzymanie CtA”.

Sprzeczne Sojusze

PR, które mają Sojusze z innymi PR mogą czasem spotkać się z sytuacją, w której są Sprzymierzone z Królestwami po obu stronach Wojny.

Jeśli jesteś sprzymierzony z Królestwem, które Wypowiedziało Wojnę innemu Sojusznikowi, możesz otrzymać CtA tylko od obrońcy.

Aktywni Sojusznicy (★)

Kiedy aktywujesz Sojusznika NPR w wyniku CtA, odwróć ★ na stronę „Aktywny Sojusznik” (★) i natychmiast dodaj do pola Dostępne ★ liczbę Jednostek Sojuszniczych równą $\frac{1}{2}$ Wartości Podatkowej Prowincji NPR (maksymalnie 5 Jednostek). Przyjmując CtA od Sojusznika NPR, możesz zdecydować, czy chcesz Aktywować tego Sojusznika, czy nie.

Jednostki NPR znajdujące się w twojej Rezerwie Sily Roboczej mogą zostać zrekruitowane podczas Akcji **Rekrutacja Jednostek**, opisanej na stronie 17.

Twoi Aktywni Sojusznicy są uważani za część każdej Wojny, w której obecnie bierzesz udział (lub do której przystępujesz, gdy są aktywni). Te NPR mogą być atakowane przez twoich Wrogów.

Aktywni Sojusznicy NPR bronią swoich Obszarów z połową MC, ponieważ zapewnili swojemu Sojusznikowi PR część swoich sił.

Möżesz **Rekrutować** pewną liczbę Jednostek Sojuszniczych na Obszarach swoich Aktywnych Sojuszników, do wysokości ich MC dla wybranego Obszaru.

Zawieranie Pokoju w imieniu Aktywnych Sojuszników

Möżesz rozstrzygać Warunki Pokoju w imieniu wszystkich swoich Aktywnych Sojuszników, z wyjątkiem Aktywnych Sojuszników, przeciwko którym twój Wróg osiągnął Calkowite Zwycięstwo (patrz str. 30).

Sojusze z Odległymi NPR

Kiedy wysyłasz CtA do Sojusznika z Odległego NPR, odrzuć ★ zamiast ★. Chociaż Odległe Królestwa mają podwójne MC dla obrony, nie ma to zastosowania przy obliczaniu, ile Jednostek Sojuszniczych wnoszą.

Zakończenie Sojuszu

Sojusze można zakończyć na jeden z poniższych sposobów:

- **Odrzucając CtA**, co pociąga za sobą konsekwencje opisane w punkcie „Odrzucenie CtA”.
- **Akceptując Obronne CtA** od jednego Sojusznika przeciwko innemu Sojusznikowi, zgodnie z opisem w punkcie „Przyjęcie CtA”.
- **Używając CB „Sporna Sukcesja”** do Wypowiedzenia Wojny swojemu Sojusznikowi (patrz str. 22).
- **Poprzez Wydarzenie**, które pozwala (lub zmusza) do zakończenia Sojuszu, lub które sprawia, że gracz zawiera Sojusz z Sojusznikiem innego PR, lub gdy nie ma już dostępnych ★ (str. 40).
- **Poprzez akcję „Zawiązanie Sojuszu”** lub Kartę Akcji „Nowy sojusz”, kiedy ★ jednego gracza zastępuje ★ innego gracza
- **Jeśli Wróg osiągnie Calkowite Zwycięstwo** przeciwko twojemu Sojusznikowi NPR (str. 29)
- **Podejmując Pomniejszą Akcję Zerwanie Więzi**, z następującymi konsekwencjami:

▷ **Sojusznik w Pokoju:** Tracisz 5★ z Obszarów należących do twojego byłego Sojusznika, następnie umieść żeton Rozejmu na jego Stolicy.

▷ **Sojusznik w stanie Wojny / Aktywny Sojusznik:** Tracisz 2★ oraz wszystkie ★ z Obszarów należących do twojego byłego Sojusznika. Jeśli był to Aktywny Sojusznik, tracisz liczbę Jednostek Sojuszniczych (ze swojej Rezerwy Sily Roboczej lub Armii) równą $\frac{1}{2}$ Wartości Podatkowej Prowincji NPR sprzed wojny. Twój Wróg musi umieścić żeton Wojny na twoim byłym Aktywnym Sojuszniku. Jest to teraz oddzielna Wojna.

11.4 WASALE (★)

Wasale to podległe Królestwa. Wasale PR płacą Suzerenowi Podatek Wasalny i zwiększają Siłę Roboczą swojego Suzerena, jak wskazuje Tor Wasala.

Möżliwe jest Wasalizowanie NPR poprzez Rozmowy Pokojowe lub Podporządkowanie dyplomatyczne.

Wasal może mieć tylko więzi Małżeńskie ze swoim Suzerenem i żadnym innym PR.

Wasale nie liczą się jako część Królestwa ich Suzerena, ani nie są uważani za NPR. W związku z tym, Królestwa Wasalne stanowią osobną kategorię Królestw. Prowincje Wasalne z różnymi flagami liczą się jako osobni Wasale.

Podporządkowanie - Wasalizowanie i Aneksja

Möżesz użyć Karty Akcji **Podporządkowanie**, aby dyplomatycznie Wasalizować NPR. Ten NPR musi być najpierw twoim Sojusznikiem. Kiedy Zwasalizujesz ten NPR, usuń swoje ★ z jego Królestwa i umieść ★ na każdej z jego Prowincji (2★ na dużych Prowincjach). Wszystkie pozostałe PR muszą usunąć wszystkie ★, które miały na tym Królestwie.

Wasal może zostać Anektowany i w pełni zintegrowany z Królestwem swojego Suzerena poprzez użycie innej karty **Podporządkowania**. Zastąp wszystkie swoje ★ w Prowincjach Wasala swoimi ★ i usuń z nich wszystkie ★.

Möżesz bezpośrednio Anektować Sojusznika (państwo-miasto) z Dochodem z Podatków = 1 bez wcześniejszego Wasalizowania go.

Aby zagrać kartę **Podporządkowanie** na Sojusznika NPR lub Wasala, twój Bazowy Dochód z Podatków musi być co najmniej dwa razy większy od dochodu celu. Musisz także odrzucić ★ z któregokolwiek z Obszarów celu równe jego Dochodowi z Podatków plus wszystkie ★ Przeciwnika w Obszarach celu. Każdy żeton +1★ na Prowincjach NPR daje mu 1 dodatkowy Dochód z Podatków.

Jeśli jest zawarte Małżeństwo z celem, twój Bazowy Dochód z Podatków musi po prostu przewyższać Bazowy Dochód z Podatków celu (plus ★ Przeciwnika).

Podporządkowanie NPR z Wasalami

Małżeństwo jest również wymagane, aby Zwasalizować sobie NPR, które ma swoich Wasali. Podczas zagrywania karty **Podporządkowanie**, wasale NPR stają się twoimi Wasalamami tylko wtedy, gdy jednocześnie odrzucisz ★ z ich Obszarów równe ich Dochodowi z Podatków. W przeciwnym wypadku są oni uwalniani jako NPR (patrz str. 33), możesz jednak umieścić ★ na ich Stolicy lub ★ na 1 z ich Obszarów.

NPR na Odległych Kontynentach

PR nie może **Podporządkować** sobie Odległego Królestwa.

Państwa Papieskie i Cesarz

Państwa Papieskie i Cesarz HRE nigdy nie mogą zostać Wasalami.

Wasale w Wojnach

Wasale nie będą działać niezależnie w Wojnach ani w Rozmowach Pokojowych. Aby przejąć Prowincje należące do czegoś Wasala, musisz Wypowiedzieć Wojnę jego Suzerenowi i zawrzeć z nim Pokój. ★ na Obszarze Wasala liczy się jako ★ na jego Suzerenie.

Wasale nie bronią się, a jedynie zapewniają Siłę Roboczą swojemu Suzerenowi, co jest

widoczne na Torze Wasala.

Prowincje Wasali przyczyniają się do MC
ich Suzerena, ale nie do NC. Suzeren może
Rekrutować Jednostki Regularne i Jednostki
Najemników na Obszarach swoich Wasali.

12. HANDEL

18.

19.

20.

21.

